

Coordonatori

Delia-Mariana ARDELEAN

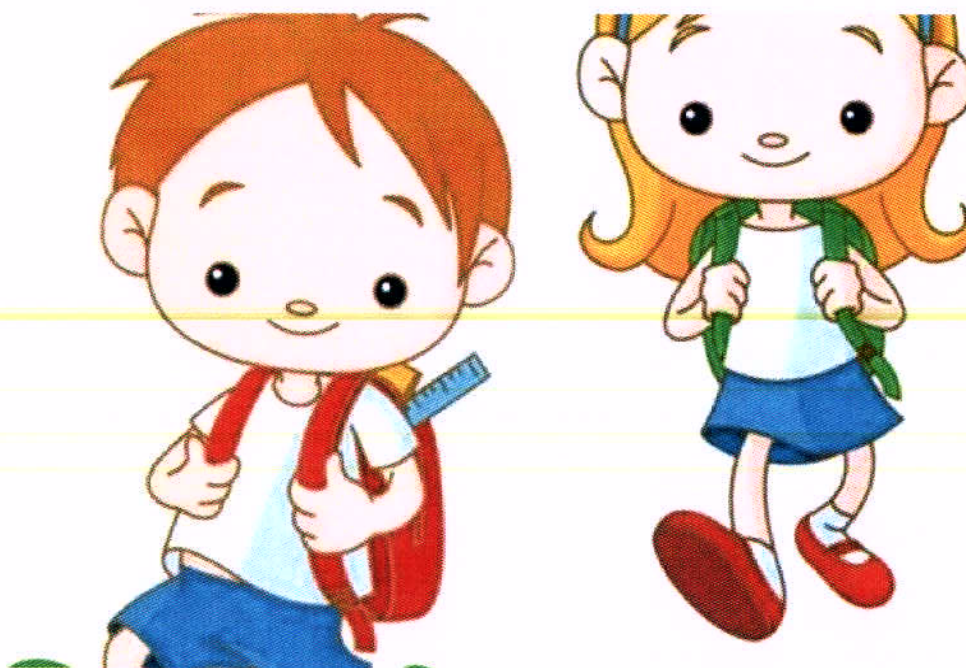
Ana Lucreția Maria MOLDOVAN

Cristina-Smaranda AMBRUȘ

GATA PENTRU ȘCOALĂ!

**EVALUAREA DEZVOLTĂRII PSIHOSOMATICE A COPIILOR ÎN
VEDEREA ÎNSCRIERII ÎN CLASA PREGĂTITOARE**

≈GHID METODOLOGIC PENTRU CADRE DIDACTICE, PĂRINȚI ȘI COPII≈

2017

CUPRINS

Cuvânt înainte.....Inspector școlar general, Prof. Ana Lucreția Maria MOLDOVAN
Cuvânt înainte.....Director CJRAE Maramureș, Conf. univ. dr. Delia-Mariana ARDELEAN
ARGUMENT.....Conf. univ. dr. Delia-Mariana ARDELEAN, Prof. Cristina-Smaranda AMBRUȘ

Capitolul I. Clasa pregătitoare - Punte de trecere de la grădiniță la școală

Conf. univ. dr. Delia-Mariana ARDELEAN, Prof. Cristina-Smaranda AMBRUȘ

I.1. Clasa pregătitoare. Cadru de referință.....	6
I.2. Aspecte specifice ale etapei preșcolărității (3 – 6 ani).....	7
I.3. Clasa pregătitoare. Semnificații și implicații psiho - pedagogice	14
I.4. Gata pentru ȘCOALĂ! Rolul și importanța evaluării psihosomatice pentru debutul școlărității.....	19

Capitolul II. Competențe evaluate din perspectiva clasei pregătitoare

Prof. Cristina-Smaranda AMBRUȘ

II.1. Competențe sociale și emoționale.....	21
II.2. Competențe cognitive.....	22
II.3. Competențe fizice și motrice	23

Referințe bibliografice.....	25
------------------------------	----

Fișe de lucru pentru dobândirea diferitelor competențe

Prof. Adela BONTOS, Antoaneta BOLCHIȘ, Maria BERCI, Liana COVACIU, Luminița GEORGESCU, Ioana LUPAN, Andra MOLDOVAN, Oana NECHITA, Alina PRALEA

Competențe socio – emoționale	27
Competențe cognitive	33
Competențe motrice	38

Fișe de evaluare psihosomatică	40
Competențe socio – emoționale	41
Competențe cognitive (memorie, limbaj, atenție).....	52
Competențe motrice (fine și grosiere)	77

Anexe	84
Anexa 1. Model cerere evaluare psihosomatică	84
Anexa 2. Model recomandare evaluare psihosomatică	85
Anexa 3. Model registru de evidență a cererilor în vederea evaluării psihosomatice	87
Anexa 4. Model registru de evidență al recomandărilor emise în urma evaluării psihosomatice	89
Anexa 5. Model fișă de evaluare psihosomatică în vederea înscrierii înclasa pregătitoare	90

CUVÂNT ÎNAINTE

Toate cercetările din domeniul psihologiei și pedagogiei au demonstrat, fără echivoc, că investițiile în educația instituționalizată timpurie constituie un avantaj profitabil pe termen lung, atât pentru copii cât și pentru părinți.

Introducerea clasei pregătitoare în învățământul primar obligatoriu a reprezentat un pas important în organizarea și modernizarea curriculară a sistemului educațional din România.

Din perspectiva Legii Educației Naționale, clasa pregătitoare asigură egalitatea de șanse pentru toți copiii, indiferent de mediul de proveniență, și totodată reprezintă liantul între educația familială și cea școlară, conferind tuturor preșcolarilor șanse reale de adaptare și integrare într-un mediu social de congeneri.

Ghidul metodologic de evaluare psihosomatică a copiilor care se înscriu în clasa pregătitoare este rodul muncii, efortului conjugat și al dăruirii unei echipe de consilieri școlari profesioniști din cadrul Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Maramureș. Acest document propune o abordare sistematică a procesului de testare psihologică a aptitudinilor preșcolarilor, din perspectiva eficientizării procesului de inserție și participare cu succes la viața școlară. În același timp, materialul susține o analiză generoasă și detaliată a tuturor fenomenelor psihologice asociate debutului școlar precum și a aspectelor specifice dezvoltării cognitive, socio – emoționale, a limbajului și a competențelor de învățare ale copiilor care se înscriu în clasa pregătitoare. În viziunea normelor și principiilor educaționale din Uniunea Europeană, ghidul se constituie într-un punct de plecare pentru dezvoltarea și valorificarea celor opt competențe cheie care vor asigura șanse crescute de inserție pe piața muncii a generațiilor actuale de preșcolari.

Ne exprimăm pe această cale convingerea fermă că ghidul de față este un exemplu de bune practici care va intra în rândul lucrărilor de referință din literatura de specialitate, generând un viu interes în rândul cadrelor didactice, a managerilor de unități școlare, a consilierilor școlari și nu în ultimul rând a părinților.

Inspector școlar general,
Prof. Ana Lucreția Maria MOLDOVAN

CUVÂNT ÎNAINTE

Câți dintre noi nu ne aducem aminte de prima zi de școală? Cum a zâmbit prima oară doamna învățătoare? Ce emoții ne-au cuprins întreaga ființă? Câte lucruri știam sau nu știam despre școală? Cel mai important este faptul că informațiile despre prima zi de școală și despre școală, în sine, reprezintă o perioadă de ucenicie pentru copii, timp în care, noi, adulții, trebuie să le oferim repere solide și puncte de ancorare ferme, pentru a-i ajuta să se situeze în labirintul numeroaselor solicitări ale vieții de școlar.

Reușita adaptării la viața școlară trebuie să reprezinte, pentru fiecare copil, o împlinire interioară, care să se poată transpune într-o experiență pozitivă a cotidianului ținută dintr-o rețea de relații active și creatoare cu sine și cu ceilalți.

De cele mai multe ori, însă, părinții și copiii se trezesc prinși într-o întâlnire dureroasă și bulversată de concepte și idei învechite.

În aceste momente de instabilitate care caracterizează orice schimbare, este de dorit și chiar necesar să căutăm repere valide și verificate, pentru a ne menține la suprafață, ancorați pe linia noastră.

Dacă ne gândim la școală ca la un parcurs sau o trecere din copilărie către adolescență, atunci, pe tot parcursul acestei călătorii copiii își evaluează experiențele prin prisma a două întrebări simple referitoare la identitatea lor: cine sunt eu? și ce voi deveni?. Drumul este destul de aglomerat, direcțiile nu sunt bine marcate, există fundături și ocolișuri.

Părinții și dascălii nu au comandă dublă, precum mașinile instructorilor de conducere. Ei trebuie să ofere sfaturi, care să îi ajute pe copii să se orienteze în mod pozitiv și să îi alimenteze astfel încât ei să aibă energie pentru a merge mai departe. Iubirea, voia bună, limitele și legăturile servesc mai multor scopuri. Unul dintre acestea este să ne asigurăm că toate roțile mașinii sunt la locul lor, bine strânse și echilibrate.

Dar care este combustibilul pe care trebuie să-l ofere adulții sau pe care trebuie să se asigure că preșcolarii îl primesc? Inspirație, imaginație, bucurie, optimism, umor, afecțiune, sprijin, fermitate, siguranță, valori clare și, poate cel mai important lucru, respect. Cu ajutorul nostru, aceste emoții nu îi vor întoarce din drum și nici nu îi vor îndrepta într-o direcție greșită. Aspirațiile preșcolarilor se pot transforma în realizări de școlari.

Pregătirea copilului pentru școală este considerată tot mai mult funcția majoră, obiectivul formativ final al activităților instructiv – educative din grădiniță. Un rol important revine îndeplinirii obiectivelor ce vizează componentele psihosociale ale personalității preșcolarului și care contribuie în mod direct la integrarea și adaptarea sa optimă în raport cu mediul de viață și activitatea specifică școlară.

De aceea, am considerat că este necesar ca micuții să fie pregătiți, să știe, în mare, în ce constă rolul de școlar, ce sarcini îi revin acestuia și, mai ales, ce satisfacții are școlarul când rezultatele sale îi bucură pe părinți și pe învățătoare. Ghidul metodologic reprezintă un punct de plecare pentru părinți, cadre didactice și preșcolari în a depăși pragul dificil al școlarizării.

Conf. univ. dr. Delia-Mariana ARDELEAN

ARGUMENT

Gata pentru școală! este un ghidul metodologic de evaluare psihosomatică a elevilor care se înscriu în clasa pregătitoare reprezintă un instrument de lucru util, aflat la dispoziția celor care au ca responsabilitate sau manifestă interes pentru acest domeniu: consilieri școlari din rețeaua CJRAE, cadre didactice din învățământul preșcolar și primar, manageri/directori, părinți, alte categorii de specialiști sau persoane atașate ideii de asigurare a unui debut școlar de succes.

Ne exprimăm convingerea că acest document/auxiliar resursă va răspunde așteptărilor celor interesați și în același timp va permite o înțelegere profundă și o aplicare în spiritul ideilor și practicilor pe care le presupune în integralitatea sa conceptul de „cultură a evaluării psihologice și pedagogice”.

Prin urmare, CJRAE Maramureș pune la dispoziția celor interesați documentul de față și oferă întregul corolar informațional cuprins în acesta ca o modalitate de familiarizare a copiilor și familiilor acestora cu toate aspectele implicate în pregătirea pentru viața școlară și totodată, o cale de implicare activă a cadrelor didactice în prevenirea fenomenului de anxietate/fobie școlară.

Autorii, psihologi și sociologi de profesie, cu o frumoasă experiență în domeniul psihologiei școlare și educaționale, cu o bogată experiență la catedră și în comisiile de evaluare psihosomatică, se situează în perspectiva de ”interior”, dovedindu-se a fi buni cunoscători ai teoriilor și metodelor psihopedagogice destinate copiilor de vârstă preșcolară și școlaritate mică, fapt ce le permite să se raporteze în calitate de experți la completarea suportului teoretic, cât și ca foarte buni practicieni, la realizarea suportului practic al acestei lucrări.

Prin specificul aparte al subiectului abordat, cartea se autorecomandă ca fiind un GHID metodologic de evaluare psihosomatică a elevilor care se înscriu în clasa pregătitoare.

Capitolul I. Clasa pregătitoare – Puncte de trecere de la grădiniță la școală

1.1. CLASA PREGĂTITOARE. CADRU DE REFERINȚĂ

Dacă ne-am imagina trecerea de la perioada preșcolară la perioada școlară ca un pod între două maluri, poate am înțelege mai bine de ce a apărut nevoia scrierii acestui ghid/caiet metodologic.

Cu cât podul ar fi mai trainic, mai sigur și mai ușor de traversat, cu atât actorii implicați în acest act (copii, educatori, părinți, comunitatea din care fac parte aceștia) ar avea mai puține temeri.

Având în vedere faptul că urmărim cu toții să ne înarmăm copiii cu competențe cerute de caracteristicile secolului pe care îl traversăm - comunicarea orală și scrisă, gândirea critică, rezolvarea de probleme, colaborarea, creativitatea, leadership-ul, adaptabilitatea, responsabilitatea și auto-orientarea - atunci ar trebui să gândim procesul educației continuu, fără disfuncționalități care frânează dezvoltarea, la trecerea dintre cicluri.

Ce ar trebui să știe un educator, atunci când își conduce grupul de copii de la grădiniță spre clasa I?

Ar trebui să cunoască elementele definiției ale personalității copilului de 6-7 ani și ar mai trebui să știe, în calitate de specialist în educație, cum să-i ajute pe ceilalți, părinți, alți adulți implicați în acest demers, să sprijine intrarea copilului în clasa I.

Specialiștii spun că există șapte elemente cheie care stau la baza succesului pe care copiii îl vor avea în școală (Daniel Goleman, *Inteligența emoțională*):

1. **Încrederea** - sentimentul de siguranță, certitudinea că se poate bizui pe ajutorul celor din jur în demersul său spre cunoaștere și devenire;
2. **Curiozitatea** - dorința de a cunoaște ceva nou;
3. **Intenția** - pornirea interioară, conștientă, însoțită de dorința de a îndeplini ceea ce îți propui;
4. **Controlul de sine** - capacitatea de control asupra faptelor proprii;
5. **Raportarea** - dorința și capacitatea de a se alătura unui grup, de a participa la activitatea acelui grup încercând să se facă înțeles și să-i înțeleagă pe ceilalți;
6. **Comunicarea** - capacitatea și dorința de a transmite și a face cunoscute celorlalți, propriile idei și sentimente;
7. **Cooperarea** - capacitatea de a lucra împreună cu cineva în scopul realizării unui obiectiv comun.

Dacă un copil vine sau nu vine în prima zi de școală cu aceste calități deja dobândite, depinde în mare măsură de părinții dar și de educatorii care au o mare responsabilitate în formarea unitară a personalității lui.

Clasa pregătitoare integrată învățământului obligatoriu, stabilită prin Legea Educației Naționale nr.1/2011, propune atât o abordare educațională sistematică, destinată formării și testării aptitudinilor școlare ale preșcolarilor, cât și o abordare educațională, care să eficientizeze inserția școlară, accesul și participarea de succes în educație.

Din perspectiva Legii Educației Naționale, clasa pregătitoare are rolul de a pregăti un debut școlar de calitate, prin educație timpurie instituționalizată și prin crearea premiselor educaționale pentru o integrare școlară cu indici reduși de absenteism și părăsire timpurie a școlii și cu șanse crescute de integrare viitoare pe piața muncii a generațiilor actuale de preșcolari.

Clasa pregătitoare asigură trecerea treptată a copiilor de la grădiniță (pentru cei care au urmat-o) sau de la viața exclusiv de familie (pentru cei care nu au mers la grădiniță) la viața școlară. În această clasă, adesea sub formă ludică, copilul este pregătit pentru cerințele mediului școlar și învață să fie responsabil. Astfel, clasa pregătitoare are un dublu rol: pe de o parte de consolidare a cunoștințelor deja dobândite și, pe de altă parte, de socializare și adaptare la schimbare. În plus, clasa pregătitoare oferă tuturor copiilor un start mai bun în viața școlară.

Clasa pregătitoare are în vedere „dezvoltarea fizică, socio - emoțională, cognitivă, a limbajului și comunicării, precum și a capacităților și atitudinilor de învățare”, asigurând totodată baza de plecare pentru dezvoltarea celor opt competențe - cheie.

Așadar, cunoașterea nivelului de dezvoltare fizică, intelectuală, emoțională și morală a copilului prezintă o mare importanță. Nivelurile de dezvoltare se evaluează nu după volumul de cunoștințe pe care el le deține, ci după nivelul operațional al achizițiilor sale. Clasei pregătitoare îi revine sarcina de a dezvolta, prin exersare, procesele psihice de cunoaștere ale copiilor, până la nivelul maturității școlare. Debutul școlar presupune un anumit nivel de dezvoltare psihică intelectuală, emoțională și morală a copilului, iar aptitudinea de școlaritate sau maturitate școlară solicită dobândirea unor priceperi, deprinderi, și capacități necesare activității școlare bazată pe învățare. Clasa pregătitoare trebuie să creeze premise favorabile pentru realizarea continuității învățământului preșcolar cu cel primar.

Din punct de vedere organizatoric, evaluarea nivelului de dezvoltare psihosomatică a copiilor în vederea înscrierii în clasa pregătitoare se realizează în conformitate cu prevederile Calendarului și a Metodologiei de înscriere a copiilor în învățământul primar pentru anul școlar 2017 – 2018, documente elaborate și prezentate de către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice.

1.2. ASPECTE SPECIFICE ALE ETAPEI PREȘCOLARITĂȚII (3 – 6 ANI)

Perioada preșcolarității este caracterizată prin achiziții majore în plan cognitiv, emoțional, fizic și social. Aceasta este perioada în care copilul depășește cadrul familial de relații și descoperă relațiile tipice colectivului de copii în care este nevoit să respecte reguli de socializare și interacțiune, să accepte sau să cedeze, să-și cucerească singur locul printre ceilalți copii de aceeași vârstă și, mai ales, să suporte anxietatea separării de mamă și familie. În această etapă de dezvoltare felul în care copilul percepe realitatea suferă o profundă schimbare: modul egocentric în care copilul percepea lumea în perioada anterioară de vârstă treptat, și nu fără frustrări, este înlocuit, având loc conștientizarea unei realități independente de sine. Acum copilul învață să facă conexiuni și diferențe între sentimente, gânduri și acțiuni, să rezolve probleme prin inițiativă și creație și învață să distingă între realitate și imaginar, învață să acționeze spontan. Dezvoltarea psihică cunoaște un accelerat proces de dezvoltare atât prin diversificarea cunoștințelor cât și prin ușurința cu care folosește instrumentele psihice achiziționate anterior:

- ❖ Capacitatea de sintetizare polisenzorială;
- ❖ Schema obiectului permanent;
- ❖ Capacitatea de reprezentare - de construire a imaginii mentale a obiectelor percepute anterior. Realitatea este înțeleasă ca fiind independentă și permanentă ceea ce determină schimbări în toate procesele psihice: cognitiv, afectiv, conștiința și în acțiunile și activitățile copilului.

DEZVOLTAREA COGNITIVĂ

În această etapă de dezvoltare capacitatea de menținere a atenției voluntar câștigă treptat în stabilitate, copilul având posibilitatea astfel să culeagă un volum mai mare de informații și, ulterior, să poată finaliza activități care necesită consecvență. După 3 ani memoria capătă un caracter voluntar, după 4 - 5 ani copilul putând învăța, la cerere, reguli de joc și poezii. Totuși conținutul emoțional al informațiilor fiind primordial, calitatea amintirilor copiilor va fi afectată în consecință. Gândirea copilului între 3 și 6 ani se îmbogățește constant prin contactul nemijlocit cu realitatea înconjurătoare.

Dezvoltarea gândirii preșcolare se identifică în bagajul mare de cunoștințe, în capacitatea sa de a elabora și utiliza simboluri și în capacitatea de a comunica prin intermediul limbajului. Copilul la 3 ani operează cu simboluri verbale direct atașate de obiect, dar învață și ia în considerare elemente care nu sunt percepute direct și astfel să facă transferul cunoștințelor din experiențele anterioare în situații noi.

După vârsta de 3 ani, copiii încep să dobândească noțiunile de timp, spațiu, număr, mărime, formă și culoare, să facă diferențieri și să definească primitiv obiecte. Astfel,

- la 4 ani:

- ✓ pot recunoaște grupe de 3 obiecte;
- ✓ pot face diferența între dimineață și seară;
- ✓ pot diferenția alb de negru;
- ✓ pot face diferențieri după criteriul dimensiunii;
- ✓ pot defini obiecte după activitate/acțiune.

- 5 ani:

- ✓ recunosc grupe de 4 obiecte;
- ✓ pot diferenția azi de mâine;
- ✓ cunosc și recunosc culorile primare;
- ✓ percep forma obiectelor;
- ✓ diferențiază după criteriile funcționale sau după activitate;
- ✓ definesc obiecte în funcție de caracteristici vizuale.

- 6 ani:

- ✓ recunosc grupe de 5 obiecte;
- ✓ cunosc anotimpurile;
- ✓ recunosc nuanțe de culori;
- ✓ poate denumi formele geometrice principale;
- ✓ diferențiază după criterii esențiale în amestec cu amănunte neimportante;
- ✓ pot defini după un criteriu generalizator.

Gândirea preșcolarului este o gândire concretă ce operează în principal cu imagini mintale reproducătoare statice, împletite strâns cu elemente imaginare. Gândirea preșcolarului se desfășoară în timp ce activitatea se derulează și copilul nu-și poate imagina succesiunea inversă a activității (gândire ireversibilă); copilul de 3-6 ani percepe lumea doar prin proprie perspectivă și, în consecință, atribuie celorlalți – ființe sau obiecte – propriile trăiri („gândire animistă”). Limbajul copilului între 3 și 6 ani face progrese majore prin dezvoltarea gândirii și prin nevoia constantă a copilului de a comunica, dar

și prin stimularea continuă a anturajului. Pe măsură ce evoluează, limbajul copiilor se desprinde de concret, având tot mai mult valoare de comunicare colectivă.

Limbajul reflectă volumul cunoștințelor și participă la procesul de dezvoltare psihică a copilului, dând posibilitatea anturajului de a verifica cunoștințele copilului; limbajul se dezvoltă prin asimilarea exemplului celorlalți, a instructajului și intervenției corectoare a celorlalți. Dislalia fiziologică specifică perioadei anterioare de vârstă (1 - 3 ani) se ameliorează până la vârsta de 4, maxim 5 ani. Între 3 și 4 ani copiii continuă să valorifice tot ceea ce învață prin toate cele cinci simțuri, încep să stabilească și să recunoască relația cauză - efect și își folosesc mult imaginația; în consecință atitudinea benefică a anturajului constă în asigurarea mediului propice pentru experiențe senzoriale noi și în evidențierea și explicarea relațiilor generale cauză - efect. Între 4 și 5 ani copiii sunt curioși, pun multe întrebări și vorbesc foarte mult, volumul vocabularului crește de la 1500 la 2000 de cuvinte în această perioadă, iar uneori copiilor le place să șocheze folosind „limbajul de toaletă”; au mulți prieteni imaginari. Pentru a stimula adecvat achizițiile de la această vârstă, părinții și educatorii trebuie să le răspundă calm la întrebări, să le spună povești și să inventeze jocuri cu cuvintele, să ignore cuvintele nedorite („limbajul de toaletă”), să nu ironizeze și să subestimeze importanța imaginației copiilor. Tot în această perioadă pot apărea coșmarurile, iar părinții trebuie să accepte că fricile sunt reale și să încerce să-i ajute apelând la gândirea magică a copiilor. Între 5 și 6 ani progresele copiilor sunt deja mari: cunosc culorile, numere, pot fi capabili să citească și să scrie câteva litere; cel mai frecvent încearcă doar activități pe care le pot duce la capăt, dar acceptă supraveghere și urmează instrucțiuni; pot să se bâlbâie dacă sunt oboșiți sau nervoși. Părinții ar trebui să-i încurajeze să identifice culori, numere, să-și scrie propriul nume, să-i ajute să-și consolideze abilitățile anterioare și să le asigure oportunități noi, iar dacă apare balbismul părinții nu ar trebuie să accentueze aceste dificultăți de limbaj, care sunt, cel mai frecvent, tranzitorii.

DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ

În plan afectiv, în perioada de vârstă 3 - 6 ani schimbările sunt majore și derivă în principal din diferențierea modului de percepție a realității: copiii trec dintr-o poziție în care percep mediul înconjurător – ființe și obiecte – ca fiindu-le strict subordonat, regula fiind „principiul plăcerii” într-o poziție în care guvernează „principiul realității”, în care trebuie să respecte reguli, să se supună și să cedeze. În această perioadă încep să-și descopere mama ca fiind o individualitate diferită de ei, această descoperire modificându-le dramatic universul emoțional; copilul descoperă iubirea maternă ca fiind independentă de voința sa, că trebuie să lupte pentru dragostea maternă sau chiar să trebuiască să o împartă. În jurul vârstei de 3 ani, începând de la 2 ani și jumătate, copiii se descoperă ca ființe independente ale căror definiții și delimitări sunt încă neclare, dar ale căror puteri și voințe sunt frecvent exersate. Această afirmare de sine este cel mai adesea exersată prin opoziția față de părinți și în special față de mamă. Mama e descoperită ca fiind o individualitate distinctă și, în consecință, dragostea maternă este independentă de voința copilului. Copilul descoperă că trebuie să lupte pentru dragostea și atenția mamei sale și a celorlalți membri ai familiei, dar își exersează și dreptul de a se descoperi și afirma pe sine. Apare astfel un sentiment de teamă, că ar putea pierde afecțiunea celor apropiați. În același timp intrarea în colectivul de copii îl face să descopere o altă paletă de trăiri; compararea cu cei de aceeași vârstă, intrarea în competiție cu aceștia și renunțarea la statutul preferențial pe care îl avea în familie și la prezența securizantă a mamei. Întregul registru de trăiri

emoționale face ca în perioada 3 - 6 ani copiii să pară instabili emoțional, capricioși, nesiguri, dar și încăpățânați, agresivi, cu o mare dorință de valorizare și uneori exagerat de sensibili. Aceste trăiri contradictorii îi fac pe copii să progreseze, aceștia diversificându-și foarte mult disponibilitățile emoționale:

- ✓ dezvoltă relații reale cu cei de aceeași vârstă;
- ✓ țin cont de prezența și părerea celorlalți;
- ✓ își doresc să fie acceptați și valorizați;
- ✓ devin conștienți de trăirile emoționale;
- ✓ apar conduitele etice.

Printre caracteristicile emoționale ale copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 4 ani putem enumera: sensibilitatea la sentimentele celorlalți referitoare la el, dorința de a-i mulțumi și de a face pe plac adulților, fiind dependenți de aprobarea și lauda acestora, își dezvoltă încrederea în ei și, în consecință, independența, dar pot deveni foarte ușor nervoși, vis-à-vis de situații sau persoane care le provoacă sentimente supărătoare și pot să dezvolte anumite frici față de anumite persoane, animale sau condiții de mediu.

Pentru a facilita dezvoltarea armonioasă a copiilor în această perioadă, adulții din anturajul acestora trebuie:

- ✓ să demonstreze încredere prin fapte și cuvinte;
- ✓ să-i aprobe pe copii prin gesturi, cuvinte și expresie facială;
- ✓ să sublinieze dragostea pentru ei și să nu facă remarci negative la adresa lor;
- ✓ în fața izbucnirilor nervoase ale copiilor să aibă atitudini calme, înțelegătoare facilitând înțelegerea copiilor asupra propriilor sentimente;
- ✓ să nu ironizeze sau să glumească pe seama copiilor;
- ✓ să-și ajute copii să treacă peste fricile lor prin folosirea unor acțiuni sau obiecte care aduc siguranța și să nu-i forțeze să participe la activități care le provoacă frică.

Între 4 și 5 ani copiii încep să aibă stimă de sine crescută, frecvent devine poruncitor și agresiv, fac pe șeful și adesea îi testează pe ceilalți ca să vadă cum pot fi controlați, sunt lăudăroși, dar încep să dezvolte și sentimente de nesiguranță. În consecință atitudinile adulților ar trebui să:

- ✓ întărească stima de sine a copiilor prin evidențierea lucrurilor pe care copii le fac bine și nu aducându-le laude/etichete generale, abstracte sau care să le stabilească o poziție superioară (de tipul „ești cel mai bun”, „ești cel mai cuminte”, „ești cel mai tare”);
- ✓ mențină simțul umorului în fața atitudinilor de șef;
- ✓ stabilească limite pe care să le mențină;
- ✓ faciliteze exprimarea emoțiilor prin verbalizare, activități fizice și creaționale;
- ✓ asigure oportunități copiilor pentru a vorbi despre ei și familiile lor.

Copiii cu vârste cuprinse între 5 și 6 ani au în mare aceleași caracteristici emoționale ca în etapa anterioară, dar tendințele spre dezvoltarea acestor caracteristici sunt mult mai marcante:

- rămân preocupați de dorința de a fi pe placul adulților;
- în general sunt demni de încredere;
- se rușinează, în general mai ușor decât în etapa anterioară de vârstă;
- în condiții de tensiune emoțională (oboseală, nervozitate, supărare) pot apărea diverse mișcări sau gesturi necontrolate;

- pot dezvolta diverse temeri/frici.

De aceea, educatorii și părinții ar trebui să aibă comportament prin care:

- să le arate dragostea necondiționată (prin recunoașterea comportamentelor pozitive);
- să le arate că le sunt recunoscători copiilor atunci când aceștia sunt de încredere;
- să fie atenți la situațiile în care copii se simt rușinați și să-i ajute să le evite;
- atunci când apar manifestări ale disconfortului emoțional, adulții trebuie să nu apară prea preocupăți de gesturile sau comportamentele respective;
- își mănâncă sau își rup unghiile, clipeșc des, emit diverse sunete, au diverse mișcări ale nasului, membrilor etc.;
- să se preocupe tensiunile afective și rezolvarea acestora prin structurarea timpului liber care să includă jocul în liniște, odihnă, lectură, etc.;
- să nu diminueze și să nu invalideze importanța trăirilor copiilor.

Tot în această perioadă de vârstă se desfășoară, pe plan afectiv și comportamental, un complex de fenomene cu importanță deosebită în dezvoltarea ulterioară a copiilor și a relațiilor acestora cu familiile și, ulterior, al întregii vieți sociale. „Crisa de opoziționism” fiind delimitată în timp între doi ani și jumătate și cinci ani are ca sursă natura contradictorie a transformărilor și trăirilor emoționale ale copiilor. Până la vârsta de doi ani și jumătate copiii cunosc lumea înconjurătoare prin explorare și imitare, astfel ei devenind capabili să se pună pe ei înșiși în posturile altora; în anumite contexte în care nu vor sau nu pot să dea curs unor cerințe din partea adulților sau doar din dorința de a-i imita pe cei din jur, copiii refuză să îndeplinească aceste cerințe și astfel încep să-și descopere și să-și exerseze voința proprie. Această criză de opoziție poate fi foarte supărătoare pentru adulți, dar este un proces indispensabil unei dezvoltări normale a copiilor.

Comportamentele specifice acestei perioade sunt deranjante pentru adulți, dar mijloacele prin care copii îi înfruntă pe adulți nu au semnificația gravă care frecvent i se atribuie. Impunerea tot mai frecventă a punctului de vedere propriu, bătutului din picior, tăvălitului pe jos, privirile îmbufnate, țipetele și chiar auto și heteroagresivitatea sunt menite nu să irite sau să supere adulții, cât mai ales să descopere și să afirme dorința proprie a copiilor. Copiii regretă supărarea produsă părinților și, emoțional, sunt prinși în lupta dintre nevoia de a descoperi și teama de pierdere a afecțiunii adulților. Ca urmare a acestei insecurități copii sunt nesiguri, inconsecvenți.

O atitudine a părinților care să înăbușe nevoia de independență a copiilor este la fel de nocivă ca și o atitudine excesiv de permisivă din partea părinților și care ar determina privirea copiilor de limitele educaționale securizante. Riscul atitudinilor greșite ale adulților este permanentizarea acestui mod de interacțiune al copiilor și consolidarea unei atitudini ce defavorizează dezvoltarea unei vieți sociale viitoare. În condiții normale și cu o atitudine corectă din partea adulților „criza de opoziționism” are efecte pozitive asupra dezvoltării psihice a copiilor prin diversificarea și consolidarea trăirilor copiilor.

DEZVOLTAREA SOCIALĂ

În cursul perioadei de vârstă 3 - 6 ani, pe baza numeroaselor sale achiziții, copilul devine capabil să stabilească inițial relații simple, rudimentare cu cei de aceeași vârstă, urmând apoi ca, în decursul acestei perioade, aceste relații sociale să se nuanțeze și să se diversifice. Între 3 și 4 ani viața socială a copiilor este încă focalizată în jurul mamei ca persoană de referință, dar copiii sunt capabili

să plece de lângă ea pentru o scurtă perioadă de timp; copiii încep să-i imite pe adulți și încep să sesizeze diferențe între comportamentele feminine și masculine și de asemenea, încep să fie interesați de ceilalți copii, încep jocurile de grup, chiar dacă grupurile nu sunt bine formate – la vârsta de 3 ani grupul de copii care relaționează nu depășește numărul de 3 copii – dar copiilor le place compania celorlalți, doar că nu sunt încă pregătiți pentru jocuri și competiție. Pentru a favoriza dezvoltarea armonioasă a relațiilor sociale mamele și ceilalți adulți din anturajul copiilor, ar trebui să-și exprime interesul pentru ceea ce au făcut copii în perioada în care nu au fost în prezența lor, să-i ajute pe copii să găsească modalități acceptabile social de relaționare cu ceilalți și să asigure suficiente jucării și materiale în așa fel încât jocul mai multor copii împreună să fie stimulat. În perioada 4 - 5 ani copiii au nevoie cu adevărat să se joace cu ceilalți copii și își selectează partenerii de joacă când jocul se desfășoară în grup - la 4 ani grupul de joacă este format din maxim 4 copii, la 5 ani copiii putând să se joace în grupuri de maxim cinci copii. La această vârstă copii au o imaginație bogată și le place să-i imite pe alții și, de asemenea reacționează mai puțin agresiv, învață să împartă cu ceilalți, să accepte reguli și să-și respecte rândul la joc. Atitudinile recomandate pentru adulții din anturajul copiilor sunt:

- ✓ Să asigure copiilor implicarea în grupuri de joc sau la grădiniță;
- ✓ Să încurajeze jocul de grup, dar adulții trebuie să anticipeze și să nu fie surprinși de neînțelegerile sau comportamentele negative ce pot apărea;
- ✓ Să le permită copiilor să participe la simple activități în casă: să ștergă praful, să hrănească animalul de companie, etc;
- ✓ Să le ceară copiilor să urmeze reguli simple și să-și asume responsabilități pe măsura capacităților lor. Între 5 și 6 ani relațiile sociale ale copiilor sunt mai complexe și mai nuanțate:
- ✓ copiii continuă să-i copieze pe adulți și să se bucure de laudele lor;
- ✓ Pot să dezvolte temeri că mama nu va reveni;
- ✓ Se joacă cu alți copii, preferând membrii de același sex, sunt calmi, prietenoși și nu cer foarte mult de la relațiile cu ceilalți.
- ✓ Realizează diferențele dintre sexe și întreabă de unde sunt copii;
- ✓ Le place să respecte regulile și sunt foarte critici la adresa celor care nu o fac.

Adulții ce interacționează cu copiii de această vârstă ar trebuie să tindă să modeleze comportamente adecvate la acești copii, să-i laude pentru comportamentele pozitive; pentru a diminua teama că mama nu ar mai reveni, ar trebui ca mama să evite să plece până când copiii nu sunt pregătiți pentru plecarea și întoarcerea mai întârziată a mamei. Pentru a facilita viitoare dialoguri deschise despre subiecte sensibile, reacția adulților la întrebările inconfortabile trebuie să fie naturală, să nu facă copii să se simtă rușinați pentru interesul lor, să le ofere explicații simple, clare, acurate. Atunci când copiii devin extrem de critici, adulții ar trebui să-i ajute să învețe toleranța și să aprecieze diferențele individuale. Jocul reprezintă forma de activitate principală a copiilor de 3 - 6 ani și cel mai frecvent mod de a interacționa cu copiii de aceeași vârstă. În această perioadă această formă de activitate trece printr-un intens proces de diversificare.

Pe baza achizițiilor din diferite arii cognitive – imaginație, exprimare, relații interpersonale, jocul simbolic al copiilor se amplifică și se diversifică. În jocul simbolic gândirea se detașează parțial de acțiune, dar permite copiilor să asimileze realitatea, și să se dezvolte cognitiv și participă la menținerea echilibrului emoțional al copiilor. Copiii pot relua și experimenta în joc situațiile

conflictuale trăite atribuindu-și roluri diferite și favorizând astfel înțelegerea diferitelor reacții și atitudini și în același timp, facilitând descoperirea de noi soluții de rezolvare pentru situațiile respective. Din etape de vârstă anterioare copiii dezvoltă, alături de jocul simbolic, și jocul de construcții, doar că între 3 și 6 ani aceste tipuri de jocuri sunt mai complexe și mai elaborate. Odată cu descoperirea grupului de copii, aceștia ajung să experimenteze jocul cu roluri și jocul cu reguli. Până în jurul vârstei de 4 ani copiii se percep între ei ca posibile modele de urmat sau de imitat sau ca amenințări, iar certurile, foarte dese, necesită intervenția adultului pentru a putea fi rezolvate. În jocul de construcții, copiii de până la 4 ani adună piese pe măsură ce activitatea o cere, dar după această vârstă, copiii își adună inițial piese pentru a-și asigura planul de construcție, dar și pentru a-și întrece colegii. După vârsta de 4 ani, apare jocul cu roluri, în care copiii se asociază și sunt obligați să coopereze cu partenerii de joc cu atitudini diferite. În fazele de început formula de joc constă într-o ordonare temporară a intervențiilor, dar copiii vor trebui să-și ajusteze limbajul, gestică, mimica și comportamentele pentru a se putea face înțeleși și pentru a se putea impune în grup. În jurul vârstei de 6 ani apare jocul cu reguli, o formă mai complexă de joc, care implică un statut egal pentru participanți, respectarea unor norme și reguli, intrarea în competiție cu ceilalți și exersarea stăpânirii de sine.

DEZVOLTAREA MOTORIE

Ca urmare a nevoii constante de acțiune, a autonomiei crescute și a nevoii de succes, dezvoltarea motorie a preșcolarilor este amplă, aceștia perfecționându-și capacitatea de coordonare, precizie și siguranță. În perioada cuprinsă între 3 și 4 ani, copiii aleargă, sar, încep să urce scările și merg pe tricicletă, sunt foarte activi și vor să încerce totul; explorează spații noi și se pot rătăci ușor. Le place să se joace în noroi, în nisip, să picteze cu mâinile; încep să construiască puzzle-uri simple și jocuri de lego, mângălesc cercul (îl colorează în cercuri), dobândesc deprinderi de auto - îngrijire: se îmbracă destul de bine, nu se leagă la șireturi, învață să folosească lingura și furculița. Copiii sunt mai independenți în folosirea toaletei, reușesc în timpul zilei să controleze emisiile de urină, dar nu și în timpul nopții (enurezis nocturn). Devin interesați de modul cum funcționează propriul corp. Adulții care-i supraveghează ar trebui să supervizeze cu grijă activitățile copiilor și să impună reguli și limite, să le pună la dispoziție materiale și să creeze jocuri, activități care să-i ajute să-și dezvolte coordonarea; să le asigure oportunități pentru a se alimenta și a se îmbrăca singuri. Între 4 și 5 ani copiii sunt foarte activi, sunt în continuă mișcare și câteodată pot deveni agresivi; de aceea adulții trebuie să le asigure suficient spațiu de joacă, în interior și afară, și să le asigure perioade de odihnă și o nutriție adecvată. Copiii de 5 - 6 ani sunt capabili să se dezbrace și să se îmbrace singuri, să meargă singuri la toaletă; adulții care se ocupă de educația lor ar trebui să-i încurajeze să se îmbrace și să se dezbrace independent, să le accepte stângăciile ca pe o condiție normală la această vârstă, să le încurajeze comportamentele de autoîngrijire și igienă. Prin toate aceste activități copiii învață să-și însușească deprinderi și să respecte indicații și interdicții; la început, între 3 și 4 ani, respectarea interdicției depinde de prezența adultului care a impus-o, dar, treptat apare dorința de a fi lăudați și dorința de afirmare asociate maturizării proceselor inhibitorii. Se instalează un prim proces de autocontrol și astfel copiii devin capabili să-și stăpânească pornirile. Normele de conduită și sistemul de interdicții pe care copiii și le însușesc devin parte a conștiinței lor morale.

I.3. CLASA PREGĂTITOARE. SEMNIFICAȚII ȘI IMPLICAȚII PSIHO - PEDAGOGICE

Introducerea clasei pregătitoare încă din anul școlar 2012 – 2013 s-a dovedit a fi o măsură extrem de eficientă, mai ales în ceea ce privește pregătirea copilului atât pentru cerințele mediului școlar cât și formarea și dezvoltarea sa ca viitor adult. Rațiunea introducerii acestei măsuri este extrem de simplă (susținută de argumente de natură psihologică și sociologică): socializarea timpurie într-un mediu educațional organizat este benefică pentru dezvoltarea personalității copilului.

Prin clasa pregătitoare s-a exteriorizat intenția sistemului românesc de a coborî vârsta de acces în școală și, astfel, de a-și construi similitudini cu numeroasele sisteme de învățământ din Europa. 11 țări din Uniunea Europeană încep învățământul obligatoriu înainte de vârsta de șase ani. Spre exemplu, în Luxemburg și Irlanda de Nord copiii încep școala la vârsta de 4 ani. În țări precum Grecia, Cipru, Anglia, Malta, Olanda, Scoția și Ungaria școala debutează la vârsta de 5 ani. Toate celelalte încep învățământul obligatoriu la vârsta de 6 ani. Școala trebuie să facă efortul de a crea cele mai bune condiții pentru dezvoltarea gândirii și învățarea elevilor. În acest fel trebuie înțeles demersul inițiat în SUA, încă din 1998, „*Școli pregătite. O răsturnare a perspectivei*”. Pornind de la finalitatea instrumentării copilului, clasa pregătitoare trebuie să se redimensioneze: să asigure o tranziție lină între casă și școală, să depună eforturi pentru continuitatea între educația timpurie și programe de educație și școli elementare, să-i ajute pe copii să învețe și să dea sens acestei lumi complexe și interesante, să se angajeze pentru succesul fiecărui copil, să se angajeze pentru succesul fiecărui adult care interacționează cu copiii.

Reamintim pe scurt punctele forte ale clasei pregătitoare:

- ✓ dezvoltă abilități de comunicare și relaționare ce reduc costurile educative și sociale ulterioare și creează premisele unei dezvoltări psihologice, sociale și emoționale armonioase a elevului;
- ✓ facilitează dezvoltarea unor abilități precum cooperarea și auto-controlul care sunt predictorii pentru reușita școlară în clasele primare;
- ✓ identifică, dezvoltă și exersează următoarele tipuri de competențe :
 - **competențe sociale:** a colabora, a împărtăși, a ajuta, a iniția relații, a solicita ajutor...), cu ajutorul cărora sunt generate ulterior interacțiuni funcționale cu ceilalți (copii și deopotrivă adulți);
 - **competențe emoționale:** abilitatea de a conștientiza și înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a acționa ținând cont de acestea; de asemenea se exersează reglarea emoțională și exprimarea adecvată a acestora. Prin atmosfera creată în clasă și prin activitățile propuse, copiii se familiarizează cu literele, cu semnele scrise, cu cifrele, cu cartea astfel încât școala nu mai este percepută ca dușmanul lor (locul care îi îndepărtează de joacă) ci locul în care joaca dobândește un sens (de informare, de învățare a unor comportamente, de exersare a unor activități, de învățare etc.) Prin aceasta se dezvoltă atitudini pozitive față de școală, copiii exersând răspunsuri adaptative pentru contexte diverse și, implicit obțin performanțe personale/școlare mai bune.
 - **competențe cognitive:** de cunoaștere (memoria, atenția, limbajul, raționamentul, rezolvarea de probleme, luarea de decizii). Copii își validează unele cunoștințe anterioare despre anumite obiecte, fenomene, și, pe de altă parte dobândesc cunoștințe noi pe care aceștia le integrează în baza de cunoștințe preexistentă modificându-și permanent baza de cunoștințe disponibile în funcție de activități/domenii specifice. Prin activități ludice, de

joc ei sunt aduși în situații „problematică” de viață pentru care trebuie să caute și să găsească soluțiile cele mai adecvate/ morale/corecte.

- **competențe motrice:** fluența, ritmul și controlul mișcărilor. Acestea permit explorarea profundă și manipularea mediului.

Argumentele menționate anterior susțin formularea unei inferențe/concluzii convingătoare și imediate: clasa pregătitoare are un dublu rol: pe de o parte ea permite consolidarea cunoștințelor deja dobândite în ciclul preșcolar și, pe de altă parte, contribuie la formarea abilităților de interacțiune socială, respectiv cele de adaptare la schimbare. Totodată, ele susțin ideea conform căreia cu educația timpurie asigură rezultate școlare mai bune, o adaptare școlară mai eficientă precum și vulnerabilități ulterioare mai mici. Cea mai bună investiție pe care o putem face este în educația timpurie.

Conform Raportului de Monitorizare globală a educației pentru toți (2007), educația timpurie sprijină supraviețuirea, creșterea, dezvoltarea și învățarea copiilor de la naștere și până la intrarea în ciclul primar, incluzând nutriția, sănătatea și igiena, dezvoltarea cognitivă, socială, fizică și emoțională a copiilor. Vârstele mici constituie baza personalității copiilor iar pentru reușita educațională a copilului este necesar să fie antrenați toți actorii educaționali și sociali cu influență asupra copilului: familia – instituțiile – comunitatea.

Studiile din literatura psihologică de specialitate arată faptul că:

1. *Copiii care au beneficiat de educație timpurie de calitate se simt mai atrași de școală, manifestă atitudini pozitive față de învățare, obțin rezultate mai bune, sunt motivați și doresc să finalizeze întregul parcurs școlar, ceea ce duce la scăderea absenteismului, creșterea ratei de școlarizare și reducerea abandonului școlar.*
2. *Educația timpurie contribuie la egalizarea șanselor copiilor (copii aflați în situații de risc, care provin din medii socio - culturale dezavantajate, cei care prezintă dizabilități sau aparțin unor grupuri etnice minoritare), la progresul acestora și ulterior la integrarea în societate.*

Comportamente specifice copilului de 6-7 ani

Am selectat din noul curriculum aprobat prin OM nr. 5233 din data de 1.09.2008, comportamente specifice, importante pentru copilul de 6/7 ani în vederea școlarității, grupate pe **domenii experiențiale**.

Limbă și comunicare

- folosește corect formule de salut;
- știe să se prezinte și să facă prezentări;
- ia parte la conversații despre subiecte cunoscute, exprimându-se coerent, în propoziții complete;
- întreabă și răspunde la întrebări;
- știe să facă o invitație și să răspundă la o invitație;
- întrebuințează regulile unui dialog;
- utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente;
- ascultă și reacționează adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text (ghicitori, glume, informații) transmise fie prin citire sau povestire de către un adult, fie prin mijloace audio-vizuale (disc, casetă audio sau video etc.);
- compune propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte și chiar fraze;

- știe cum să se poarte cu o carte: cum să o deschidă, de unde începe, cum se întorc paginile, să nu îndoie foile, să nu o murdărească;
- solicită ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj;
- utilizează cuvinte noi în contexte adecvate;
- înțelege și folosește corect repere temporale uzuale (*acum, azi, ieri, dimineață, seară, prânz* etc.);
- înțelege și poate să spună că scrisul are semnificație: cuvintele scrise dintr-o carte ne spun o poveste, cele din ziare ne povestesc despre lucruri care se petrec în lume, cuvintele din revistele sportive ne vorbesc despre sportivi etc.;
- își recunoaște numele propriu oriunde îl întâlnește și, eventual, îl scrie cu majuscule;
- leagă cuvântul oral de imagine și de cuvântul scris alăturat (format din cel mult trei litere), înțelegând că acestea sunt nume ale obiectelor, fenomenelor sau persoanelor;
- recunoaște („citește”) în viața zilnică și în cadrul jocurilor de rol: indicatoarele pentru „metrou”, „stație de autobuz”, „ieșire”, „intrare”, numele diferitelor instituții: grădiniță, spital, școală etc.;
- utilizează corect instrumentele de scris, respectând normele asociate cu actul scrierii;
- trasează semne grafice corect în ceea ce privește mărimea, spațierea, direcția de la stânga la dreapta, de sus în josul paginii, lăsând spațiu pentru „alineat”;
- recunoaște și identifică după formă literele și cifrele și le denumește;
- leagă sunetul de litera de corespondență, cu ajutor sau din proprie inițiativă;
- trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei;
- ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, sugerează ce este de făcut mai departe într-un joc, o activitate, continuând secvențe de acțiuni;
- **Științe**
- alcătuiește grupe de obiecte în limitele 1-10;
- realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta;
- numără crescător în limitele 1-10;
- recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-10;
- alcătuiește șirul crescător 1-10, înțelegând „creșterea” cu câte un element de la o „treaptă” la alta;
- numește vecinul din dreapta sau din stânga unui număr (cifră) dat (de exemplu: pentru 3, să identifice pe 2 și pe 4);
- descoperă care cifră lipsește într-un șir dat;
- efectuează operații de adunare cu unu, două elemente, în limitele 1-10, prin manipulare de obiecte (de exemplu: 2 mașinuțe + 3 mașinuțe);
- înțelege semnificația adunării (atunci când o grupă sporește numeric prin adăugarea de noi elemente de același fel);
- descoperă și comunică despre elementele componente ale lumii înconjurătoare;
- observă procese, exprimă idei și formulează întrebări în legătură cu cele observate;
- caută informații suplimentare despre tema studiată, antrenând părinții, educatoarea, alte surse de informare;
- aduce la grădiniță cărți, enciclopedii, CD-uri cu filme documentare, antrenând colegii și educatoarea la discuții;

- denumește/ identifică elemente locale (obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase, de interculturalitate etc.);
- analizează/ compară diferențele de cultură, tradiții, specific, limbă dintre naționalități, popoare, rase;
- vorbește despre semnificația unor evenimente naționale (tradiționale, religioase, culturale, istorice);
- cunoaște tipurile de activități zilnice desfășurate în comunitatea în care trăiește (sănătate, educație, transporturi, agricultură, meșteșuguri etc.);
- respectă regulile de igienă individuală și colectivă;
- cunoaște existența unor comportamente excesive care pot afecta sănătatea (consumul de alcool, tutun, cafea etc.);
- respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizată în relațiile cu cei din jur (copii, adulți).

Om și societate

- se prezintă pe sine, se descrie;
- își prezintă membrii familiei, colegii, prietenii, vecinii;
- răspunde și formulează întrebări referitoare la identitatea personală (familie, etnie, limba vorbită, cultura, caracteristicile fizice ale celorlalți);
- interacționează în mod egal cu toți copiii din comunitate, indiferent de gen, limba vorbită, etnie sau performanțe (copii cu CES);
- cunoaște și aplică reguli privind protecția vieții proprii și a celor din jur (utilizarea gazelor în bucătărie, a prizelor, a instalațiilor sanitare, a aparatelor electro-casnice etc., precum și interacțiunea cu persoane necunoscute);
- cunoaște și folosește numărul de urgență 112;
- învață să aștepte într-o situație dată; acceptă și oferă sprijin;
- respectă normele de conviețuire socială și își evaluează comportamentul în raport cu aceste norme;
- conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți;
- acceptă diversitatea de opinii și atitudini;
- are autonomie în activitatea zilnică; se autoservește în situații simple care impun acest lucru (masă, spălător, dormitor, activități);
- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat;
- execută lucrări practice din materiale diferite, combinându-le între ele;
- știe să facă o invitație, să răspundă la o invitație și să se comporte civilizată într-o vizită;
- manifestă simpatie față de cei din jur (oameni și animale).

Estetic și creativ

- diferențiază sunetul vorbit de cel cântat și sunete produse de diferite obiecte sonore;
- diferențiază și reproduce sunete de intensități contrastante: tare-încet;
- cântă în colectiv, în grupuri mici și individual împreună cu sau acompaniați de cadrul didactic;
- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.);
- ascultă cu plăcere fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale;

- cunoaște materialele de lucru specifice activităților artistico-plastice;
- utilizează corect instrumentele de lucru (creion, pensulă, carioca, cretă, ceracolor etc.) în exprimarea liberă a gestului grafic;
- execută trasee utilizând diferite instrumente de lucru și diferite suporturi (hârtie, carton, sticlă, lemn);
- colorează diferite imagini, respectând conturul acestora;
- redă prin desen obiecte sau personaje reale ori imaginare;
- aplică, pe suprafețe date sau libere, culoarea (cu pensula, buretele, degetul, palma, ghemotocul de hârtie, ghemul de ață, țesături rare, ștampila, peria, tubul);
- obține efecte plastice prin combinarea culorilor sau prin alte tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei);
- realizează compoziții plastice, cu teme date sau la liberă alegere, prin prelucrarea formelor spontane (punct, adăugarea unor linii sau puncte) prin intermediul cărora își exprimă sentimente și emoții trăite;
- modelează diferite materiale prin: mișcare translatorie a palmelor față de planșetă, împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, mișcare circulară, aplatizare;
- elaborează creații individuale și colective cu și fără temă dată;
- descoperă semnificația lucrărilor proprii sau ale altora prin analiza formelor, liniilor, culorilor etc.;
- propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversari, decorări, concursuri, tombole);
- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor.

Psihomotric

- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică;
- respectă regulile de igienă individuală și colectivă;
- cunoaște schema corporală;
- răspunde motric la o comandă dată;
- execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului;
- se raportează la un reper dat;
- se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii adecvate temei studiate.

Un astfel de **profil al viitorului școlar** nu poate fi format doar de-a lungul anului pregătitor. Este adevărat că în grădiniță se desfășoară un ansamblu de acțiuni cu caracter planificat, sistematic, metodic, intensiv, în scopul atingerii finalităților prevăzute în curriculum, dar procesul trebuie gândit continuu și susținut și să înceapă de la naștere.

Cu cât cei trei parteneri ai procesului de predare-învățare-evaluare: copiii, părinți, cadre didactice, își coordonează eforturile, cu atât rezultatele vor fi mai aproape de nevoile și dorințele fiecărei părți implicate.

Majoritatea părinților își doresc succes școlar pentru copiii lor deci, un început cu dreptul în clasa I, dar puțini conștientizează că educația începe, de fapt, de la naștere și că este un proces extrem de complex și de profund. Copiii învață ceea ce trăiesc zi de zi, clipă de clipă, așadar atmosfera familială e hotărâtoare în evoluția lor.

Părintele ar trebui să afle (dacă nu știe deja) că este primul și cel mai important educator al copilului. De la el copilul învață despre propria persoană și despre ceilalți. Dacă cei doi învață să

vorbească, să citească, să se joace și să rezolve probleme împreună, atunci putem spune că s-au făcut primii pași pentru intrarea în viață.

În condițiile date, rolul cadrului didactic este mult mai dificil. Conștient de nevoile pe care le are copilul și de faptul că grădinița și școala nu pot și nici nu ar trebui să suplinească îndatoririle părinților, educatorului îi revine sarcina de a face din părinte un partener activ în educație.

Implicarea familiei nu se rezumă doar la participarea financiară, ci și la participarea în luarea deciziilor legate de educația copiilor, la prezența lor în participarea efectivă la aceste activități și, în general, la viața grădiniței și a școlii și la toate activitățile și manifestările în care aceasta se implică.

Doar toți, împreună, putem face cu adevărat din clasa pregătitoare un start net avantajos în viața școlară!

1.4. GATA PENTRU ȘCOALĂ! ROLUL ȘI IMPORTANȚA EVALUĂRII PSIHOSOMATICE PENTRU DEBUTUL ȘCOLARITĂȚII

Persoanele și instituțiile care concep, realizează, monitorizează și valorifică evaluarea dezvoltării psihosomatice a copiilor pentru clasa pregătitoare vor ține cont de caracteristicile conceptului de evaluare psihologică, caracteristici prezentate în lucrările de referință din literatura de specialitate.

Reiterăm în documentul de față câteva dintre aceste caracteristici din perspectiva procesului de evaluare a dezvoltării psihosomatice:

- ✓ evaluarea se fundamentează pe observarea sistematică a comportamentului copilului, care oferă evaluatorului informații cu privire la capacitățile sale de acțiune și de relaționare, competențele și abilitățile de care dispune în mod direct și pe care le probează în activitățile zilnice;
- ✓ evaluarea identifică pe parcursul evaluării zonele de vulnerabilitate ale acestuia, strategiile deficitare ori inadecvate profilului dezvoltării fiecărui elev;
- ✓ în urma evaluării, se apreciază nivelele de dezvoltare ale copiilor, punctele forte, competențele elevilor de a se adapta solicitărilor de tip școlar, cât și zonele de vulnerabilitate și de risc;
- ✓ evaluarea reprezintă un mijloc în slujba progresului copilului;
- ✓ evaluarea fundamentează deciziile de orientare școlară și profesională;
- ✓ evaluarea trebuie să valorifice competențele și resursele fiecărui copil;
- ✓ evaluatorul trebuie să fie neutru și obiectiv;
- ✓ a evalua un copil înseamnă a-i transmite informații utile privind posibilitățile sale din perspectiva ameliorării procesului educațional;
- ✓ evaluarea trebuie să se facă în folosul copilului; ea trebuie să-l ajute să-și construiască viitorul educațional;
- ✓ evaluatorul trebuie să țină seama de faptul că se adresează unei ființe în devenire, aflate în plin proces de dezvoltare fizică, cognitivă și emoțională.

Aprecierea pregătirii unui copil pentru școlarizare presupune stabilirea nivelului de dezvoltare somato-psihică și a conduitei sociale. Acestea constituie premisele asimilării în condiții favorabile a rolului și statutului de elev. Nivelul de pregătire psihosomatică al copiilor în vederea înscrierii în clasa pregătitoare este evidențiat prin activitatea de evaluare psihosomatică.

Din punct de vedere somato - psihic copilul trebuie să dispună de o stare de sănătate corespunzătoare vârstei, integritate senzorială și o dezvoltare fizică armonioasă. Aceste caracteristici previn oboseala, agitația psihomotrică, atenția instabilă, capacitatea redusă de mobilizare voluntară a îndeplinirii sarcinilor școlare - simptome ce se resimt tot mai mult pe măsura avansării în clasele mai mari.

Gradul de adaptare la activitatea școlară presupune: conștientizarea sarcinilor primite, prezența trebuinței de a învăța, capacitatea elevului de a cunoaște, de a asimila, de a reține, de a reactualiza cunoștințele predate, manifestarea dorinței lui de a modela, de a exterioriza în consumul acestora prin abnegație, dăruire, perseverență, rezistență la efort.

Dezvoltarea socială și emoțională reprezintă fundamentul relațiilor și interacțiunilor care dau semnificație experiențelor copiilor de acasă, de la grădiniță, din comunitate. Ea influențează semnificativ succesul copiilor în viață și la școală. Încă din primele clipe ale vieții copiii stabilesc interacțiuni cu părinții, alte persoane din familie, cu alți copii și adulți. Calitatea acestor interacțiuni stimulează dezvoltarea socio - emoțională adecvată a copiilor. Specificul acestui domeniu este dat de strânsa legătură care există între planul social și cel emoțional. Ambele dimensiuni se completează reciproc și sunt interdependente. Interacțiunile sociale reușite fac posibilă dezvoltarea unei imagini de sine pozitive și a autocontrolului. Relațiile sociale ale copilului cu adulții vizează capacitatea copilului de a avea încredere și a interacționa cu ușurință cu aceștia, precum și capacitatea lor de a recunoaște diferitele roluri sociale ale acestora. Prin interacțiunea cu copiii, copilul exersează cooperarea, capacitatea de a stabili și a menține relații de prietenie, învață să țină cont de dorințele și nevoile celorlalți, învață să respecte drepturile altor copii. De asemenea, contactul social cu ceilalți copii este o sursă importantă pentru a observa diferențele și asemănările dintre oameni, diversitatea oamenilor din multe puncte de vedere. Adaptarea la diversitate, respectarea ei prin stabilirea de relații pozitive, precum și empatia reprezintă competențe importante ale dezvoltării sociale. Capacitatea copiilor de a și recunoaște și exprima propriile emoții, de a și le stăpîni, de a le controla, de a le gestiona, de a înțelege și a răspunde emoțiilor altora reprezintă pași importanți în dezvoltarea emoțională a copilului.

Locul central însă îl constituie dezvoltarea conceptului de sine, a percepției și imaginii de sine a copilului: trăsături, capacități, motivații, dorințe, nevoi, preferințe, roluri sociale. Încetul cu încetul copilul va ajunge să-și răspundă la întrebarea „Cine sunt eu?”. La fel de importantă în ecuația dezvoltării emoționale este încrederea în sine, convingerea că poate face ceea ce își propune, independența și responsabilitatea personală, sentimente care alimentează și susțin dorința naturală a copiilor de cunoaștere, explorare, descoperire. Adultul poate ajuta copilul prin a-l susține afectiv. Copilului trebuie să i se permită din când în când să fie „mic” pentru scurte perioade atunci când, fiind „mare” devine prea obositor.

Capitolul II. Competențe evaluate din perspectiva clasei pregătitoare

II.1. Competențe sociale și emoționale

Dezvoltarea socială și emoțională este unul dintre principalele fundamente ale stării de bine a copiilor, fiind una dintre premisele adaptării optime a acestora la cerințele mediului înconjurător. Aceasta constituie fundamentul relațiilor și interacțiunilor copiilor de acasă, de la școală și din comunitate, influențând semnificativ succesul acestora în viață și la școală. Încă din primele clipe ale vieții lor, copiii stabilesc interacțiuni cu părinții, cu alte persoane din familie, precum și cu alți copii și adulți. Aceste interacțiuni stimulează dezvoltarea socio-emoțională a copiilor. Există, așadar, o strânsă legătură între planul social și cel emoțional. Ambele dimensiuni se completează reciproc și sunt interdependente. Interacțiunile sociale reușite conduc la dezvoltarea încrederii în sine și a autocontrolului.

Aceste competențe se traduc prin următorii indicatori:

- **adaptare relațională;**
- **reglarea de sine;**
- **rezolvarea problemelor sociale;**
- **înțelegerea emoțiilor (propriei și ale celorlalți);**
- **expresivitatea emoțională.**

Informațiile obținute în urma evaluării psihosomatice a competențelor socio – emoționale se prezintă ca factori predictori pentru adaptarea copilului la mediul școlar și pentru dezvoltarea personalității sale. Pe baza lor pot fi identificați factori de risc, de la cei minori (izolare, teamă, timiditate etc.) până la cei care indică eventuale tulburări de comportament, absenteism, abandon școlar, violență școlară etc.

PROFILUL DEZVOLTĂRII SOCIALE A COPILULUI AFLAT ÎN CLASA PREGĂTITOARE

- ✓ își alege prieteni de aceeași vârstă cu el, după interese comune, personalitate;
- ✓ acordă o mare importanță grupului de prieteni;
- ✓ intră în competiție cu ceilalți copii pentru a ocupa poziția de lider în cadrul grupului;
- ✓ crește interesul de a se juca cu alți copii și împarte jucăriile cu aceștia;
- ✓ reușește să colaboreze în cadrul unui grup pentru îndeplinirea unei sarcini, rezolvarea unei probleme;

Competența socială și emoțională se referă la abilitatea copilului de a percepe, de a înțelege, de a procesa, de a manageria și de a exprima aspecte sociale și emoționale ale propriei vieți ce se reflectă în abilități sociale, abilități interpersonale, abilități intrapersonale și inteligență emoțională.

- ✓ se implică nu numai în jocuri simbolice, dar și în jocuri cu reguli;
- ✓ se poate integra într-un joc aflat în desfășurare;
- ✓ cere explicații despre o regulă, încercând chiar negocierea acesteia;
- ✓ jocul este mai bine organizat, iar regulile acestuia sunt respectate mai riguros;
- ✓ manifestă mai multă autonomie personală;

- ✓ își manifestă gelozia în relațiile cu frații;
- ✓ își asumă responsabilitatea pentru îndeplinirea unor sarcini simple;
- ✓ dialoghează intens cu ceilalți copii, putând susține o conversație de durată mai lungă.

PROFILUL DEZVOLTĂRII EMOȚIONALE A COPILULUI AFLAT ÎN CLASA PREGĂTITOARE

- ✓ identifică și denumește majoritatea emoțiilor;
- ✓ sunt interesați și înțeleg emoțiile celorlalți, întrucât la această vârstă se dezvoltă empatia;
- ✓ identifică emoțiile nu numai după expresia facială și raportându-se și la context, la situație;
- ✓ identifică cauzele emoțiilor;
- ✓ respect regulile de exprimare a emoțiilor în diverse situații sociale;
- ✓ transmit verbal și nonverbal mesajele afective;
- ✓ apar tendințe de pendulare între supunere și dominare în relațiile sociale, impulsivitate și control;
- ✓ își elaborează propriile reguli de reglaj emoțional în diverse situații de joc, de interacțiuni sociale;
- ✓ apreciază prietenii de aceeași vârstă cu ei, însă nu renunță la sprijinul adulților în situații de ghidaj emoțional;
- ✓ pot apare o serie de tulburări emoționale, cum ar fi minciuna, furtul, sfidarea regulilor;
- ✓ își exprimă furia în cadrul jocurilor, supărarea, neliniștile;
- ✓ trăiește intens lauda, critica;
- ✓ începe să-și interiorizeze gândurile, emoțiile și speranțele.

II.2. Competențe cognitive

De-a lungul dezvoltării ontogenetice domeniul cognitiv dispune de o evoluție relativ constantă. La vârsta de 6 ani, copilul se află într-o perioadă de trecere, de tranziție de la o etapă la alta pe multiple planuri, inclusiv cognitiv. Dacă domeniul de dezvoltare cognitivă general presupune senzațiile și percepția, reprezentările și gândirea, memoria și imaginația, adică procesele de prelucrare primară și secundară a informației, pentru copilul de 6 ani acesta cuprinde fundamental percepțiile, reprezentările, gândirea, memoria și imaginația. Până la vârsta de 6 ani copilul a experimentat multiple senzații, fiind expus tuturor tipurilor de senzații (atât din punct de vedere al simțurilor, cât și al criteriilor de interioritate). La această vârstă, copilul nu mai dispune de senzații ca atare, iar percepția funcționează predominant. Simțurile copilului continuă să se rafineze, însă cea mai importantă modificare este legată de scăderea pragurilor diferențiale. Copilul poate deci să identifice stimuli specifici subtil diferiți față de stimulii anteriori. Această rafinare a pragurilor diferențiale nu se realizează însă, într-un timp limitat, ci este un proces extins temporal, desfășurat pe durata întregii școlarități.

Aceste competențe se traduc prin următorii indicatori:

Competențele cognitive fac referire la abilitățile copilului de a înțelege relațiile dintre obiecte, fenomene și persoane, capacitățile acestuia de a rezolva probleme, cunoștințe matematice elementare și cele referitoare la lume și la mediul înconjurător.

- **formarea și consolidarea noțiunilor matematice elementare;**
- **exersarea acestora în rezolvarea de exerciții și probleme;**
- **formarea reprezentărilor despre mediul înconjurător.**

Evaluarea competențelor cognitive reprezintă o componentă esențială a procesului de evaluare psihosomatică în vederea luării deciziilor necesare optimizării procesului de debut școlar. Acest proces va urmări măsurarea și aprecierea cunoștințelor, priceperilor, deprinderilor matematice și a celor de observare și investigare a mediului înconjurător, precum și comportamentele și atitudinile copiilor în viața de zi cu zi. Se realizează astfel o cunoaștere obiectivă a stadiului de pregătire a copiilor, ceea ce va permite ulterior cadrului didactic/consilierului școlar să ia măsuri de prevenire, de ameliorare/sprijin diferențial, de înlăturare a dificultăților, în vederea eficientizării actului educativ în ansamblul său.

PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE DEZVOLTĂRII COGNITIVE ȘI ALE ÎNVĂȚĂRII LA COPILUL AFLAT ÎN CLASA PREGĂTITOARE

MEMORIA	<ul style="list-style-type: none"> - este predominant mecanică și voluntară; - este condiționată de încărcătura emoțională; - uitarea este frecventă.
ATENȚIA	<ul style="list-style-type: none"> - ușor distractibilă; - este selectivă, adaptabilă și planificată.
VOINȚA	<ul style="list-style-type: none"> - instabilă, declanșată de autoritatea adulților; - pînă la intrarea în școală, activitatea copilului se reduce la ceea ce îi face plăcere.
AFECTIVITATEA	<ul style="list-style-type: none"> - devine mai echilibrată, apare sentimentul datoriei; - imitația adultului (pozează în acte de bravură).
LIMBAJUL	<ul style="list-style-type: none"> - se formează prin însușirea și valorificarea noțiunilor matematice, respectiv a celor referitoare la om și mediul înconjurător.
GÂNDIREA	<ul style="list-style-type: none"> - gândirea operatorie concretă; - caracter operator al gândirii; - caracter concret al operațiilor gândirii; - apare spiritul critic al gândirii; - percepce cu adevărat vârsta; - perceperea lucrurilor este globală; - învață și aplică principiul conservării masei, volumului, cantității etc. - învață conceptul de reversibilitate; - deducția imediată este redusă.
IMAGINAȚIA	<ul style="list-style-type: none"> - posibilul se suprapune cu realul; - imaginația reproductivă permite copilului să înțeleagă raportul dintre obiecte și fenomene, poate reconstitui fapte și evenimente observate.

II.3. Competențe fizice și motrice

În ansamblul trăsăturilor elevului din clasa pregătitoare cele referitoare la dezvoltarea fizică și motrică constituie resurse importante pentru proiectarea activităților educaționale.

Competențele fizice și motrice fac referire la caracteristicile proceselor de creștere și dezvoltare a organismului uman, reflectate la nivelul indicatorilor antropometrici (greutate, înălțime, indice de masă corporală), precum și la conceptul de motricitate (capacitatea de a răspunde la stimulii interni/externi sub forma mișcărilor).

Aceste competențe se traduc prin următorii indicatori:

- **schemă corporală;**
- **motricitate fină;**
- **lateralitate;**
- **orientare spațio – temporală;**
- **deprinderi de menținere a igienei personale, a sănătății și a**

securității personale;

Evaluarea competențelor fizice și motrice reprezintă o secvență importantă a procesului de evaluare psihosomatică, prin faptul că furnizează informații ce pot sta la baza diagnozei și prognozei asupra dezvoltării ulterioare a copilului. Cunoașterea stadiului de dezvoltare motrică atins de copil, permite specialistului – învățătoare, consilier școlar, profesor de educație fizică și sport proiectarea procesului educațional din perspectiva zonei proximei dezvoltări, astfel încât evoluția elevului să fie stimulată și șansele de adaptare la solicitările mediului școlar să sporească. Din perspectiva psihomotricității, datele rezultate din evaluare permit crearea unor situații de instruire care să facă apel și să stimuleze componentele condiționale pentru formarea deprinderilor de scriere și citire.

Pe plan somatic, se constată faptul că elevii cresc în înălțime, cu valori medii anuale relativ mici, comparativ cu vârsta anterioară și valori anuale ale greutateii din ce în ce mai mari. Aceste caracteristici se vor avea în vedere în procesul de evaluare pentru a fi surprinse riscurile de depășire a greutateii corporale optime la vârsta de 6 ani.

Perioada de vârstă care debutează la 6 – 7 ani este o perioadă de intensă dezvoltare a motricității, ce poate fi ilustrată și prin evoluția componentelor psihomotricității, dar și a aptitudinilor motrice, care creează premise importante pentru formarea deprinderilor motrice fundamentale. La această vârstă crește nivelul de coordonare a mișcărilor mâinii, care permit scrierea, lucrul manual, dar și a corpului în ansamblu, fapt ce permite implicarea copilului în activități sportive. De asemenea, se consolidează schema corporală și lateralitatea, se dezvoltă orientarea și organizarea indicatorilor spațio - temporali și crește calitatea percepțiilor în toate registrele senzoriale.

Referințe bibliografice:

1. Chivulescu, L. (2007). *Cine sunt eu? Evaluarea psihopedagogică a copiilor de 6 – 12 ani*, Editura Coresi, București
2. Dobrescu, I. (coordonator), (2015). *Manual de instruire destinat consilierilor școlari din sistemul educațional în vederea depistării precoce și intervenției în cazul tulburărilor de dezvoltare pentru copii și adolescenți elaborat în cadrul Programului Național de Sănătate Mintală și Profilaxie în patologia psihiatrică al Ministerului Sănătății pentru Spitalul de Psihiatrie Sf. Pantelimon Brăila*
3. Gardner, H. (2006). *Inteligențe multiple. Noi orizonturi*, Editura Sigma, București
4. Glava, A., Glava C. (2002). *Introducere în pedagogia preșcolară*, Editura Dacia, Cluj – Napoca
5. Howard Gardner, *Mintea disciplinată*, Editura Sigma, București, 2005;
6. Daniel Goleman, *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2001;
7. Maurice J. Elias, Steven E. Tobias, Brian S. Friedlander, *Inteligența emoțională în educația copiilor*, Editura Curtea Veche, București, 2002.
8. Lemeni, G., Miclea, M. (2004). *Consiliere și Orientare. Ghid de educație pentru carieră*, Editura ASCR, Cluj - Napoca
9. Manolescu, M. (coord.). *Ghid metodologic de evaluare a copiilor din clasa pregătitoare*, ghid elaborat în cadrul proiectului POSDRU ID 31536 „Restructurarea curriculumului național în învățământul liceal”
10. Ștefan, C. & Kallay, E. (2007). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari- Ghid pentru părinți*. Editura ASCR, Cluj – Napoca
11. Curriculum pentru învățământul preșcolar aprobat prin OM nr. 5233 din data de 1.09.2008

FIȘE DE LUCRU
PENTRU
DOBÂNDIREA DIFERITELOR COMPETENȚE

**COMPETENȚE
SOCIO-EMOȚIONALE**

POVESTEA MEA PREFERATĂ

PUZZLE

Reconstituie din bucăți imaginea din poveste și povestește pe scurt acțiunea ei!

„TABLOUL OAMENILOR DRAGI MIE”

JURNALUL GRAFIC

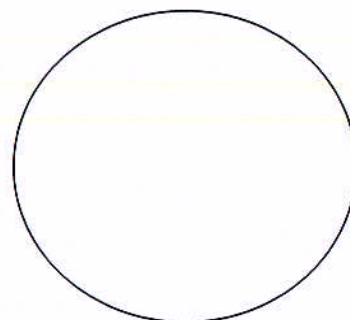
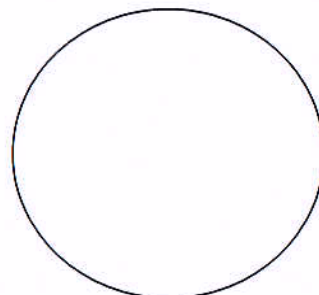
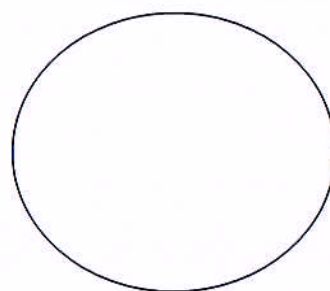
Denumește/așează/desenează/persoanele pe care le iubești.

1.	2.	3.
4.	5.	6.
7.	8.	9.

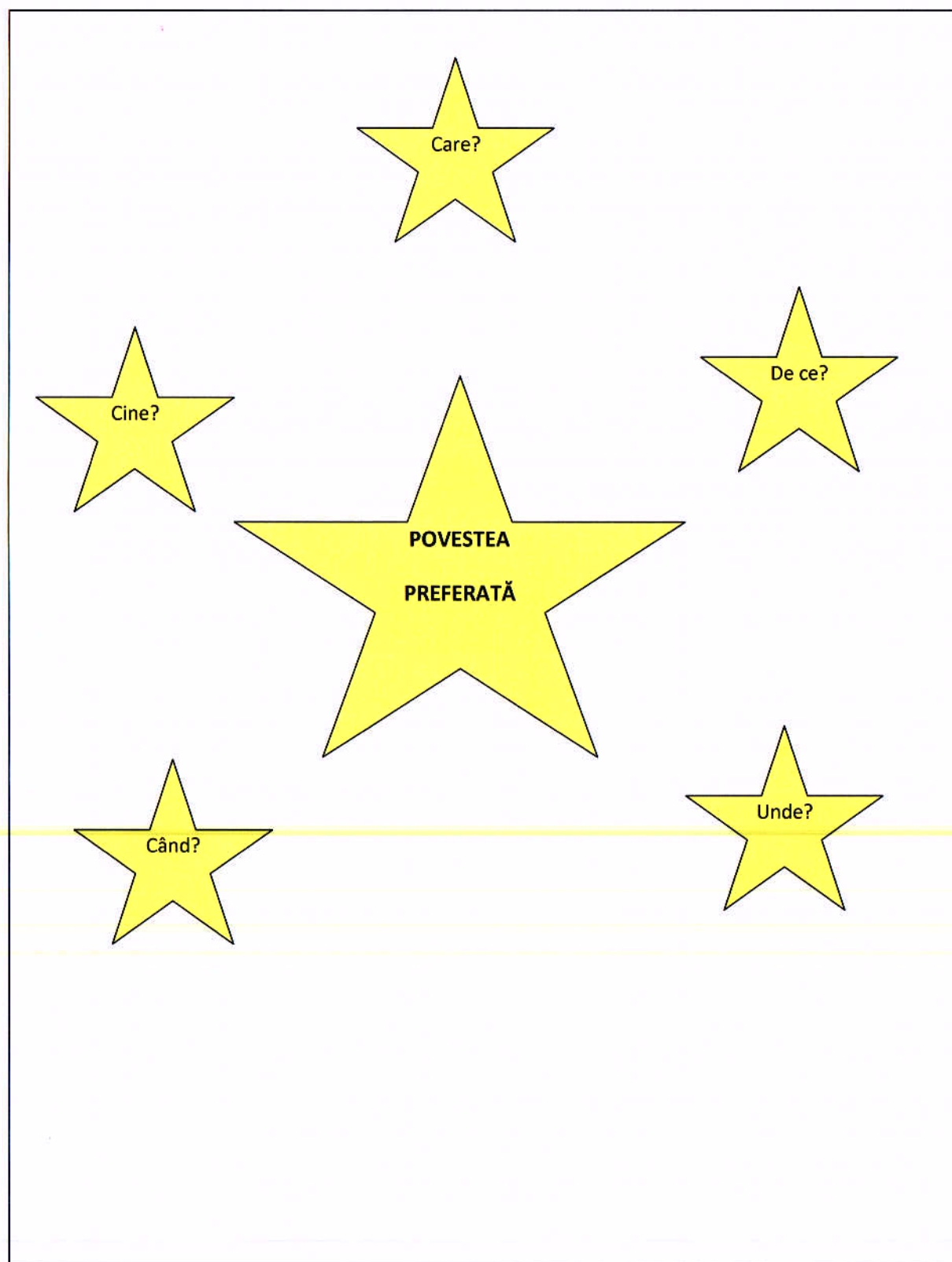
Cum te simți când rostesc cuvântul „școală”? – brainstorming

Răspunsuri notate de educatoare

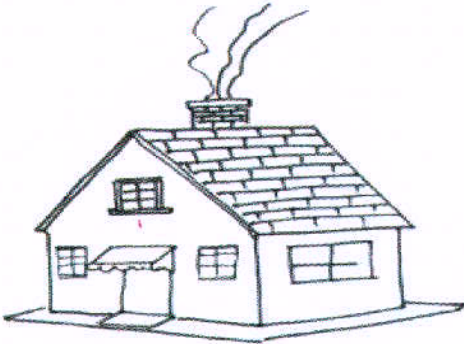
COMPETENȚE COGNITIVE

Prezintă- ne povestea ta preferată!

Din ce sunete este alcătuit cuvântul **CASA** și alcătuieste cu fiecare sunet din cuvânt un cuvânt nou. Desparte cuvintele în silabe.

ACROSTIH

	<p>C-COPIL</p> <p>A-ABECEDAR</p> <p>S-SANIE</p> <p>A-ACASĂ</p>
---	--

Din ce sunete este alcătuit cuvântul **FLOARE** și alcătuieste cu fiecare sunet din cuvânt un cuvânt nou. Desparte cuvintele în silabe.

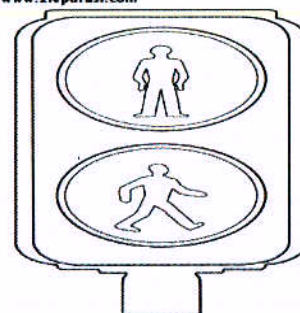
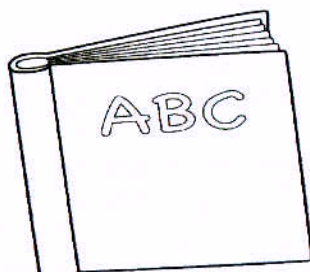
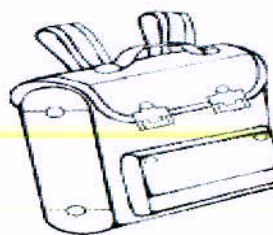
	<p>F- FLUTURE</p> <p>L-LUNĂ</p> <p>O-OCHI</p> <p>A-ALBINĂ</p> <p>R-RAC</p> <p>E-ELEFANT</p>
---	---

1. Denumește din memorie noțiuni din sfera a 4-5 categorii (îmbrăcăminte, mobilă, jucării, animale, fructe):

- 5 fructe
- 4 animale
- 4 jucării
- 3 obiecte de mobilier
- 5 piese de îmbrăcăminte

2. Indică imaginea unor obiecte descrise prin funcție :

- Ne punem în el cărțile, caietele, penarul, mâncarea.
- Cu ea ne spălăm pe dinți.
- Ne ajută să colorăm frumos.
- Dacă le mâncăm o să creștem sănătos și frumos.
- Învățăm multe lucruri noi din.
- Cine ne indică culoarea pe care traversăm strada?

3. Înțelege relația cauză-efect.

Dacă beau fierbinte atunci.....

Dacă pun mana pe flacără, atunci.....

Dacă mi-e sete.....

Dacă e culoarea roșu la semafor.....

Dacă nu mănânc micul-dejun atunci.....

Dacă nu dorm în fiecare noapte atunci.....

4. Completează cuvintele lipsă în perechi de analogii opuse:

vara e cald, iarna.....

tata e bărbat, mama e.....

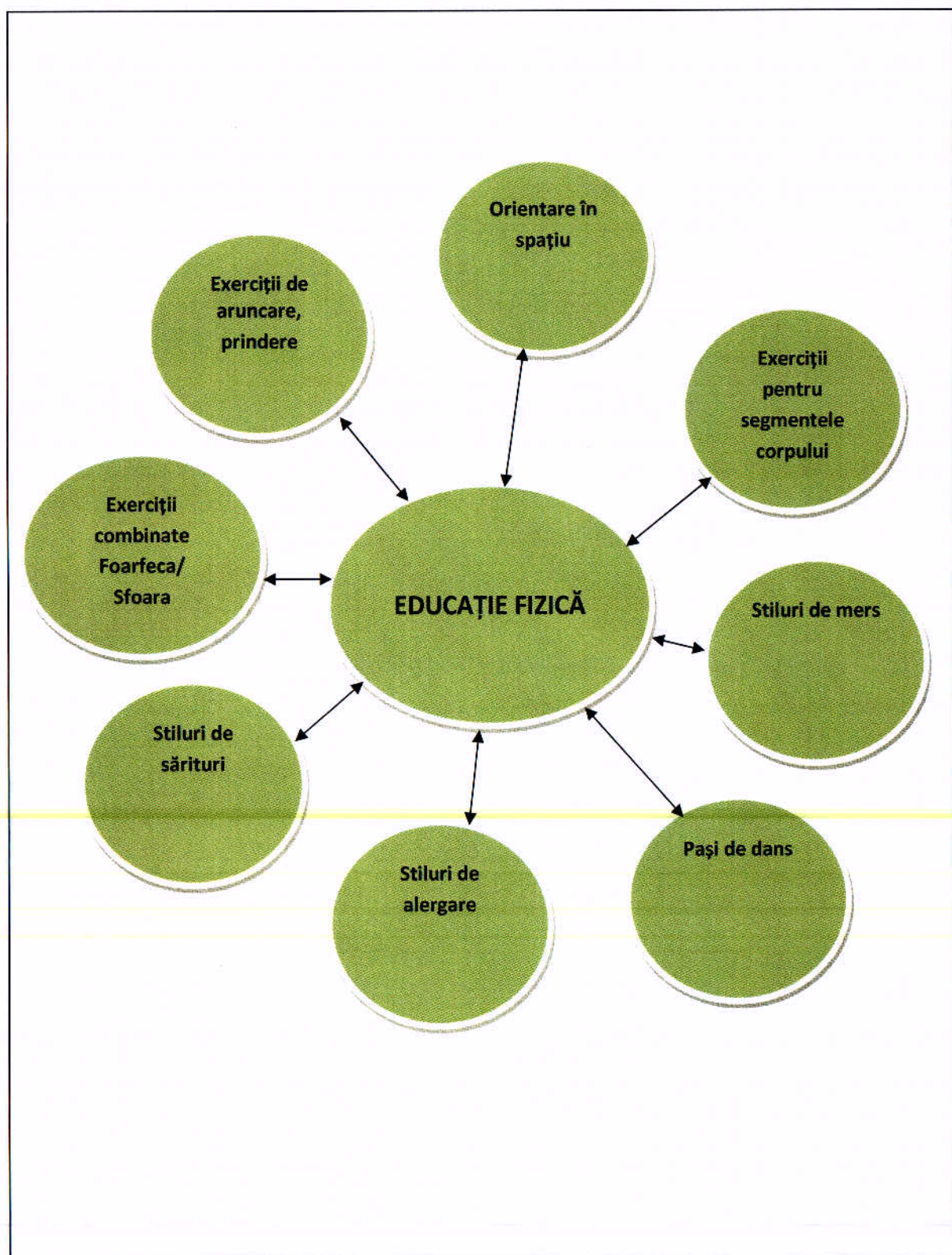
ziua e lumină, noaptea e.....

lămâia are gust acru, prăjitura are gust.....

muntele e mare, piticul este.....

COMPETENȚE MOTRICE

Execută respectând sarcina dată!

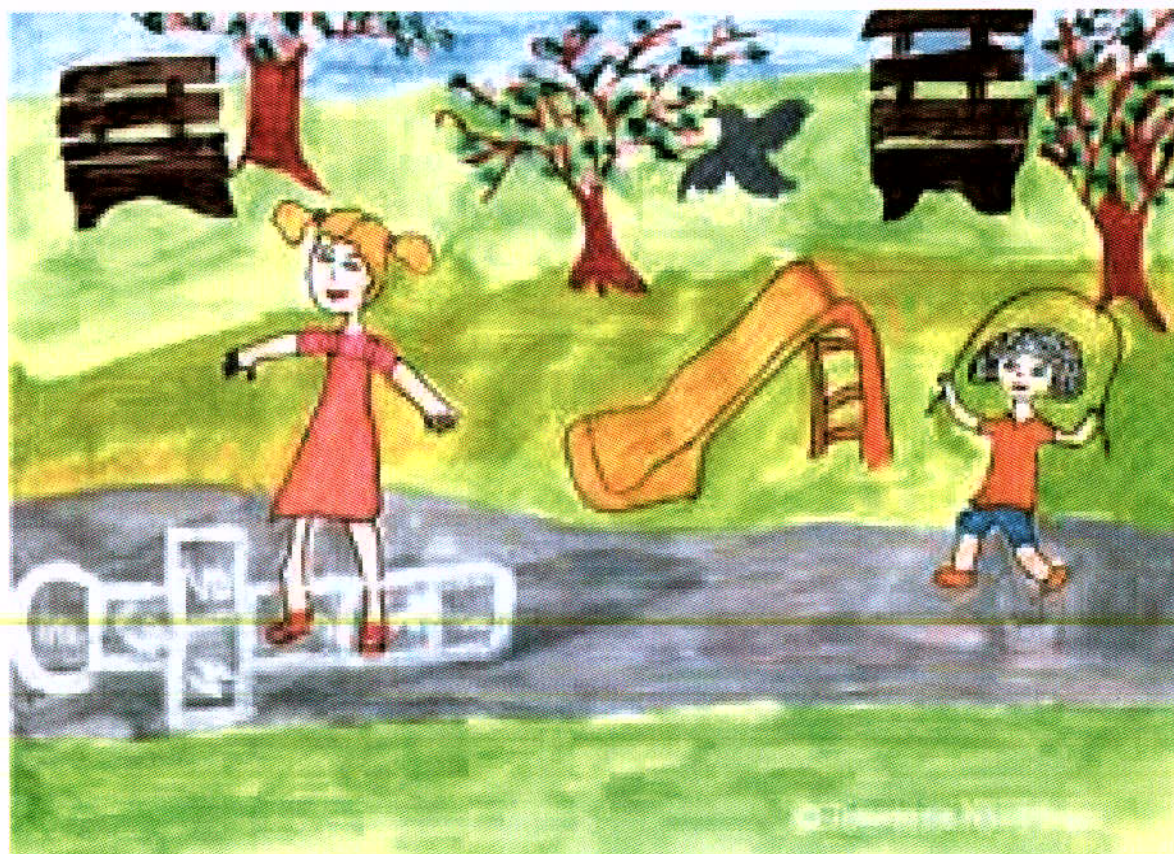
FIȘE DE EVALUARE PSIHOSOMATCĂ

COMPETENȚE SOCIO-EMOȚIONALE

JOCUL PREFERAT

Ce jocuri identifiți în imaginea de mai jos? Descrie jocul!

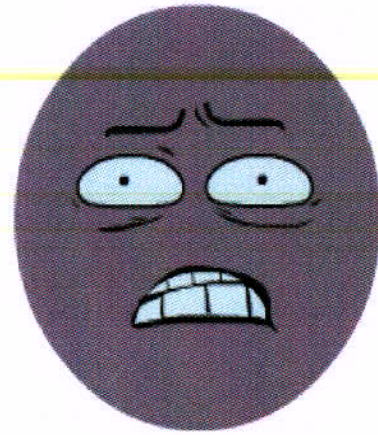
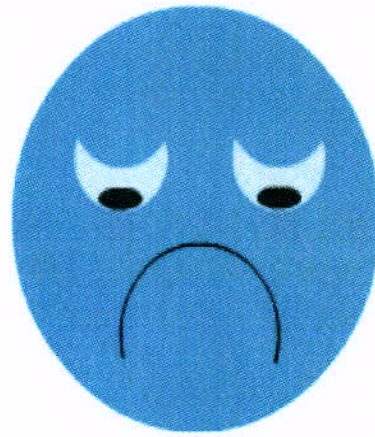
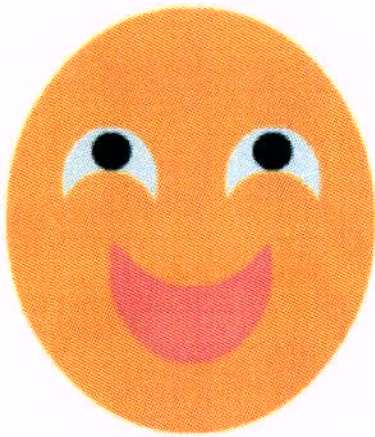
Tu ai un joc preferat? Descrie jocul!

EMOȚIILE

Mai jos sunt exemplificate 4 tipuri de emoții.

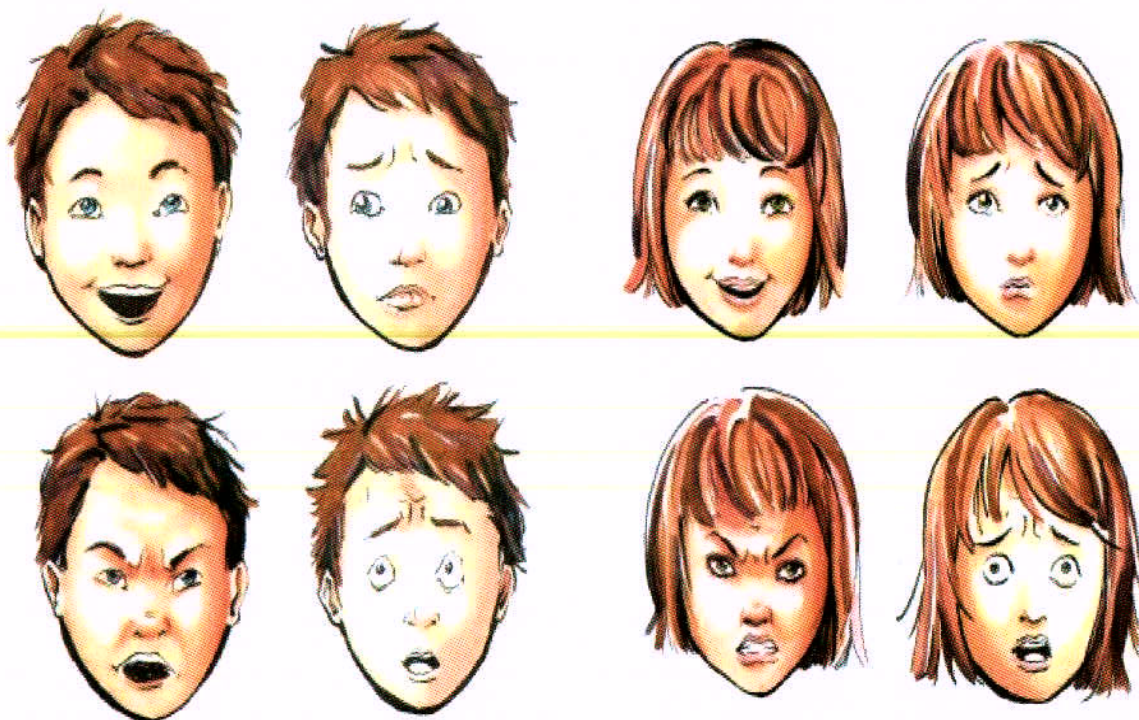
Identificați fețele care exprimă bucurie și frică!

EMOȚIILE

Mai jos sunt exemplificate 4 tipuri de emoții exemplificate pe fețe de băieți și fețe de fete.

Identificați fețele care exprimă furie și tristețe! (băieții pot folosi fețele de băiat, iar fetele, fețele de fetițe).

EMOȚIILE

Mai jos sunt exemplificate 4 tipuri de emoții.

Identificați fețele care exprimă bucurie și frică!

EMOȚIILE

Poveste

Broscuța Veruza și floarea de nufăr

Și fiindcă nici o rază de lumină nu pătrunde prin funinginea nopții, toate vietățile de pe lac dorm pitulite prin stufăriș în speranța că visele lor vor fi colorate. Doar mica broscuță, Veruza, stă cu ochii larg deschiși pe o frunză de nufăr.

- *Eh, oftează ea, sunt atât de tristă... Atât de tristă...*

- Ce s-a întâmplat? Întreabă îngrijorată floarea de nufăr. Până mai ieri te știam o broscuță fericită.

- Credeam că dormi, șoptește broscuța. Iartă-mă dacă ți-am tulburat somnul.

- Cum să dorm, scumpă Veruza? Eu adorm doar după ce te aud cântând. Minunatul tău "oac-oac" e cântecul meu de leagăn.

- Nu mai vreau să cânt! Astăzi am aflat că sunt o broscuță urâtă. Off... *Arăt îngrozitor, lumea se sperie de mine, și acesta e cel mai rău lucru care mi se poate întâmpla!*

- Eh... Cine a îndrăznit să te facă să crezi că ești urâtă?

- Păi... Dimineață, când încă soarele zâmbea, doi copilași stăteau pe malul lacului și citeau o poveste. Am tras cu urechea.

- Și?

- Se vorbea în poveste despre o prințesă care a fost nevoită să se mărite cu un broscoi. Broscoiul avea pielea buboasă, ochii bulbucați, era groaznic, dar în fiecare noapte își lăsa pielea, devenind un minunat prinț. Nu am reușit să ascult povestea până la capăt căci picii m-au observat și imediat au început să țipe:

- *Iată broasca cea râioasă! E dezagustătoare! Ce piele, ce ochi!*

- Strigau și parcă nu le era îndeajuns. Și-au umplut buzunărașele cu pietre și în câteva clipe toate acele pietricele cu colțuri ascuțite au început să zboare în direcția mea. Dacă nu reușeam să mă ascund, m-ar fi omorât...

- *Ce copii răi, e indignată floarea de nufăr. Asemenea copii nu vor ajunge niciodată în poveste. Nu vor fi niciodată prinți sau prințese! Nu trebuie să-i crezi. Ești frumoasă și talentată*

- Ba nu. Sunt urâtă ca acel broscoi. Am ochii la fel de bulbucați, pielea la fel de buboasă. Nu suport ca toți copiii să se sperie de mine și să nu mă placă!

- *Scumpă prietenă... Frumusețea nu e ce vede ochiul. Frumusețea e ceea ce simte sufletul.*

- Adică?

- *Adică nu are importanță cum îți sunt ochii, gura sau pielea. Principalul e să ai un suflet bun și curat.*

- Ție ți-e ușor să vorbești, fiind atât de frumoasă... Probabil ești foarte fericită. Eu însă...de azi sunt atât de nefericită. Atât de nefericită...

- Drept să-ți spun, oftează floarea de nufăr...nici mie fericirea nu-mi prea bate la ușă. Trăiesc pe o baltă bâhilită. În fiecare zi, când rațele și găștele sălbatice roiesc pe alături, mă tem că una din ele ar putea să-mi ciugulească petalele. Și totuși...în nopțile cu lună, când perechile de lebede stau față-n față, privindu-se cu dragoste, iar eu sunt în mijlocul lor, viața mi se pare minunată... Asta nu înseamnă că nu visez la un lac curat, limpede, cu malul de aur de pe care mă privește și mă admiră un adevărat prinț sau o adevărată prințesă...

- Ca să vezi...e nedumerită broscuța. Iar eu sincer credeam că... Știi ceva? Dacă într-o bună zi mă trezesc și văd că nu mai sunt broscuță, ci prințul din acea poveste - te voi lua și te voi răsădi pe lacul de lângă castelul meu. Nu te vei mai teme de găște și rațe sălbatice căci acolo vor înota doar lebede albe. Ești de acord?

- Bineînțeles, zâmbește floarea de nufăr. Până atunci însă hai să ne bucurăm de ceea ce avem. Căci un strop de fericire găsim și aici... Fără de mine, fără de tine cum crezi că ar fi acest lac?

-Ai dreptate! *veselia culorilor tale și gingășia glasului meu face ca totul să devină mirific. Sunt mulțumită că pot face ceva pentru lacul acesta dar și nerabdătoare să-mi cânt minunatele cântecele.*

- Hei, voi două... se foiește alături, în stufăriș, o altă broscuță. Lăsați poveștile! E timpul să dormiți...

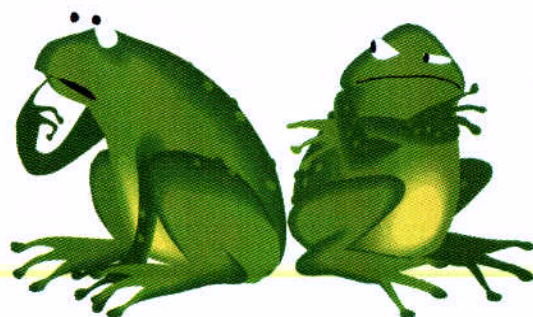
- Oac, oac, cântă *fericita* Veruza, legănându-se pe frunza de nufăr și floarea adoarme. Broscuța Veruza îi multumește floarei de nufăr că a ajutat-o să înțeleagă ce e **frumusețea** și că oamenii o iubesc chiar dacă este o broscuță, deoarece frumusețea vine din interior, dintr-un suflet cald și curat.

(de Emilia Plugaru, adaptată de Andra Moldovan)

Discuții :

- De ce broscuța Veruza nu a mai vrut să cânte ? Arată în imaginile din fișa de mai jos cum se simte broscuța Veruza?
- Ce gânduri îi treceau prin minte broscuței după ce a auzit pe cei doi copilași vorbind?
- Dacă unor copii nu le place cum arătăm, ce facem ?
- Arată în imaginile de mai jos cum se simte broscuța Veruza după ce a vorbit cu floarea de nufăr?
- Ce gânduri au ajutat-o să-și alunge tristețea?
- Cum credeți că se simt celelalte broscuțe din imaginile de pe fișa de lucru?

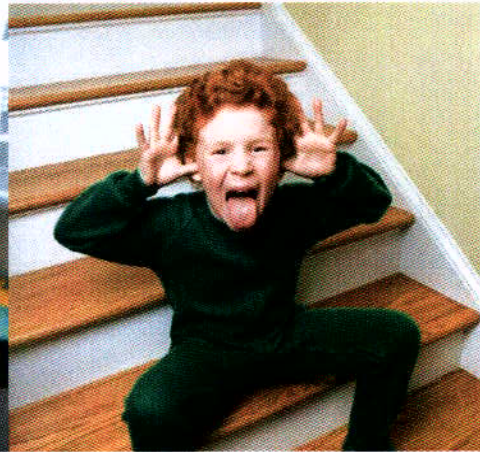
Fișă de lucru la povestea **Brosuța Veruza și floarea de nufăr**

COMPORTRAMENTE POTRIVITE ȘI NEPOTRIVITE

Mai jos sunt prezentate câteva imagini care exemplifică comportamente potrivite și comportamente nepotrivite.

1. Identificați imaginile cu comportamente nepotrivite.
2. Descrieți imaginile cu comportamente potrivite.
3. Dați alte exemple de comportamente potrivite și nepotrivite.

COMPORAMENTENTE POTRIVITE ȘI NEPOTRIVITE

POVESTE

Camera bucuriei

Au fost odată doi frațiori, Ionel și Ștefan, care locuiau împreună, dar fiecare avea camera și jucăriile lui. Când intra în camera fratelui mai mare, mezinul se întrista din cauza dezordinii, toate jucăriile erau pe jos: mingea în pat, soldățelul lângă dulap, cu picioarele în sus, piesele de puzzle împrăștiate, încât cu greu reușeai să îți dai seama care din piese aparțin cărui puzzle, ursuleții împreună cu mașinuțele, peste tot pe unde pășeai găseai câte o jucărie. Atunci când vizitați camera fratelui mai mic, surâdeai de câtă ordine există. În camera lui Ștefan toate jucăriile sunt așezate la locul lor pe rafturi, iar când se joacă are grijă să nu le distrugă și să nu facă dezordine. Într-o seară, atunci când copiii dormeau, jucăriile au început să vorbească între ele. Comunicaau una cu cealaltă printr-o spărtură din perete care despărțea camerele în care dormeau copiii. Jucăriile din camera celui mare își exprimeau nemulțumirea față de comportamentul lui Ionel:

- Ionel țipă la noi, toată ziua, ne aruncă și ne trântește!
- Mă aruncă de perete fiindcă sirena pe care o am nu mai cântă frumos. S-a stricat și am nevoie de reparații, dar el nu s-a gândit la asta, ci m-a aruncat direct cu botul în perete, spunea mașina de poliție.
- Nici mie nu-mi e prea bine! Mi-a rupt scara pe care urcau pompierii în clădire ca să salveze oamenii din incendii, bolborosea supărată mașina de pompieri.

Jucăriile din camera lui Ștefan sunt uimite de câtă suferință îndură jucăriile lui Ionel. Fapt pentru care le-au chemat în camera lor. A doua zi dimineața Ștefan le-a primit cu brațele deschise, le-a îngrijit, iar ele drept mulțumire i-au spus:

- Acum suntem cu adevărat fericite și noi, camera aceasta este camera bucuriei!
Cei doi frați.....

(poveste adaptată)

Povestea terapeutică este spusă copilului fără a-i oferi un final pentru a-l provoca la discuții.

Întrebări suport în discuția cu copilul:

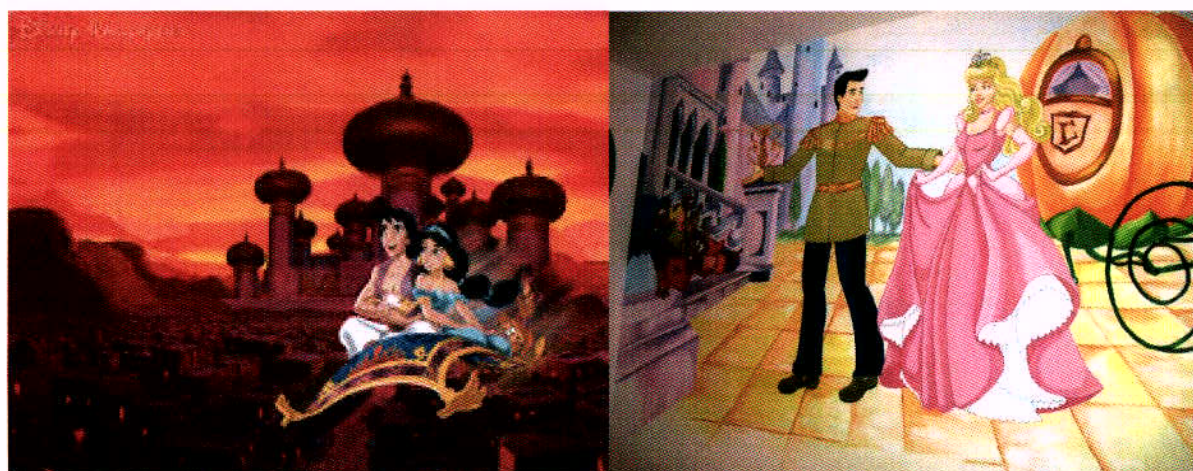
1. Cu care din cei doi copii crezi că semeni? De ce?
2. Cum crezi că se simt jucăriile tale? Sunt fericite sau triste? Suferă ori sunt bucuroase atunci când te joci cu ele?
3. Care a fost decizia jucăriilor nefericite din poveste? Au rămas în continuare alături de copilul dezordonat sau au hotărât să se mute în camera celui mic?
4. Cum crezi că s-a simțit Ionel când s-a trezit dimineața și și-a văzut camera goală fără jucării?
5. Dacă ai fi polițistul care conduce mașina de poliție cu sirena defectă cum l-ai amenda pe copilul care te distruge?

COMPETENȚE COGNITIVE
(memorie, limbaj, atenție)

POVEȘTI

Mai jos sunt prezentate imagini din povești cunoscute.

1. Identificați poveștile.
2. Povestiți la alegere una din poveștile identificate.

DESPĂRȚIREA ÎN SILABE

Despărțiți în silabe cuvintele de mai jos bătând din palme.

Trandafir

Banane

Albină

Cămilă

Buburuză

Fluture

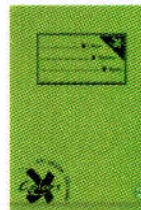
Casă

Soare

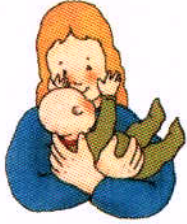
Arici

Caiet

SUNETE

Identificați **sunetele/literele** lipsă și completați spațiile lipsă.

_ama

_urcubeu

_ăiat

_oare

_etiță

_opac

_ăpădie

_rici

_ăr

_or

SUNETE

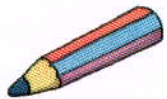
Identificați **sunetele/literele** lipsă și completați spațiile lipsă.

_arte

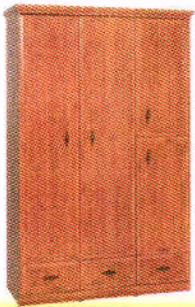
_epure

_reion

_ămâie

_ulap

_glindă

_elc

_ractor

_ucă

_lefant

SUNETE

Identificați **sunetele/literele** lipsă și completați spațiile lipsă.

_trugure

_âscă

_vion

_orumbel

_teluțe

_aiete

_orcovi

_adieră

_ochiță

_ăpușă

_isicuțe

_âine

FOCALIZAREA ATENȚIEI, MEMORIEI DE LUCRU

DIFERENȚE

În imaginile de mai jos par a fi identice la prima vedere, însă ele ascund mici diferențe. Te invit la o călătorie interesantă pentru a descoperi micile diferențe ascunse.

Succes!

**FOCALIZAREA ATENȚIEI, MEMORIEI DE
LUCRU**

Găsește diferențele între cele două imagini.

FOCALIZAREA ATENȚIEI, MEMORIEI DE LUCRU

DIFERENȚE

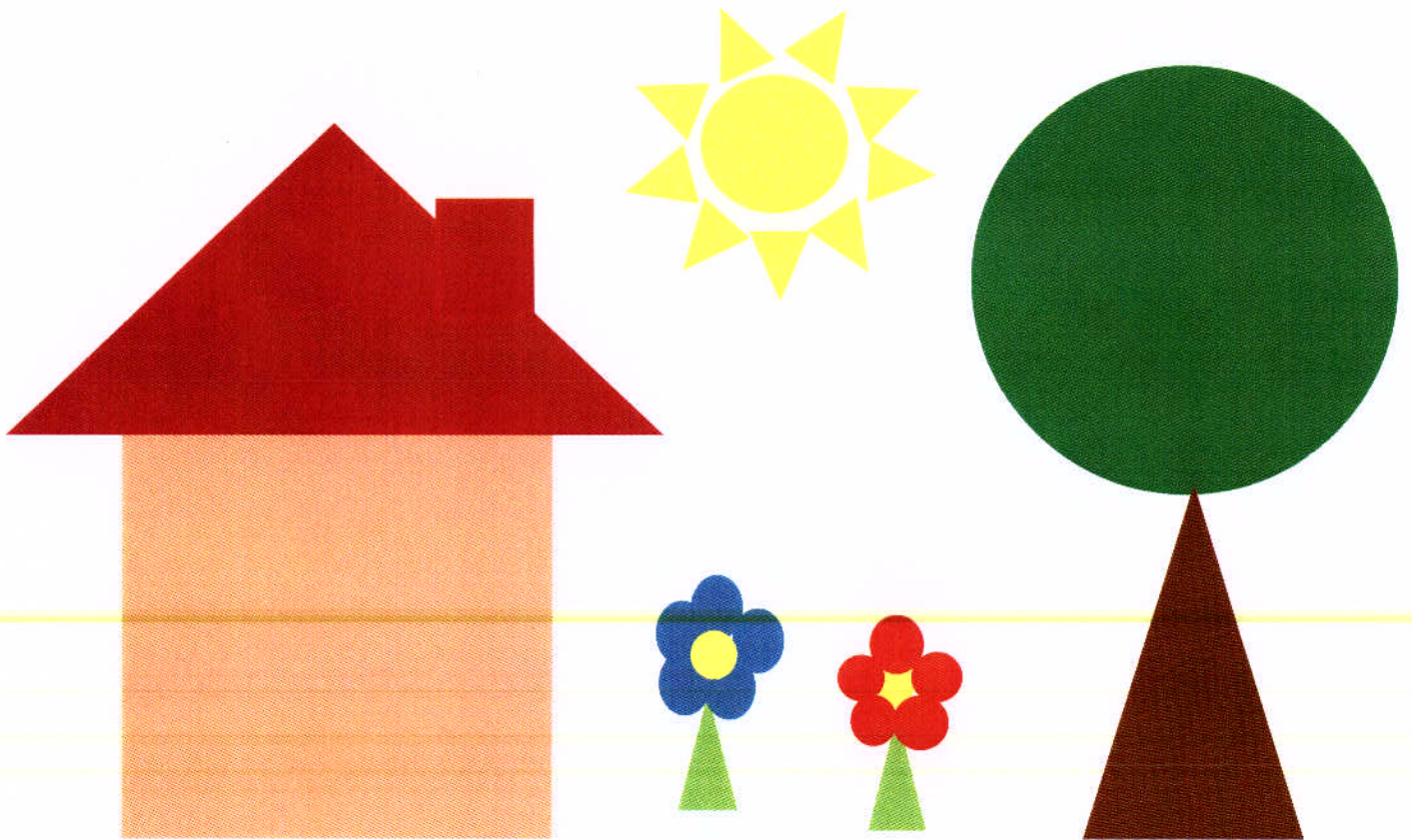
Găsește diferențele între cele două imagini.

COMPETENȚE COGNITIVE
**(categorizare, prechizite matematice, prechizite
pentru scris-citit)**

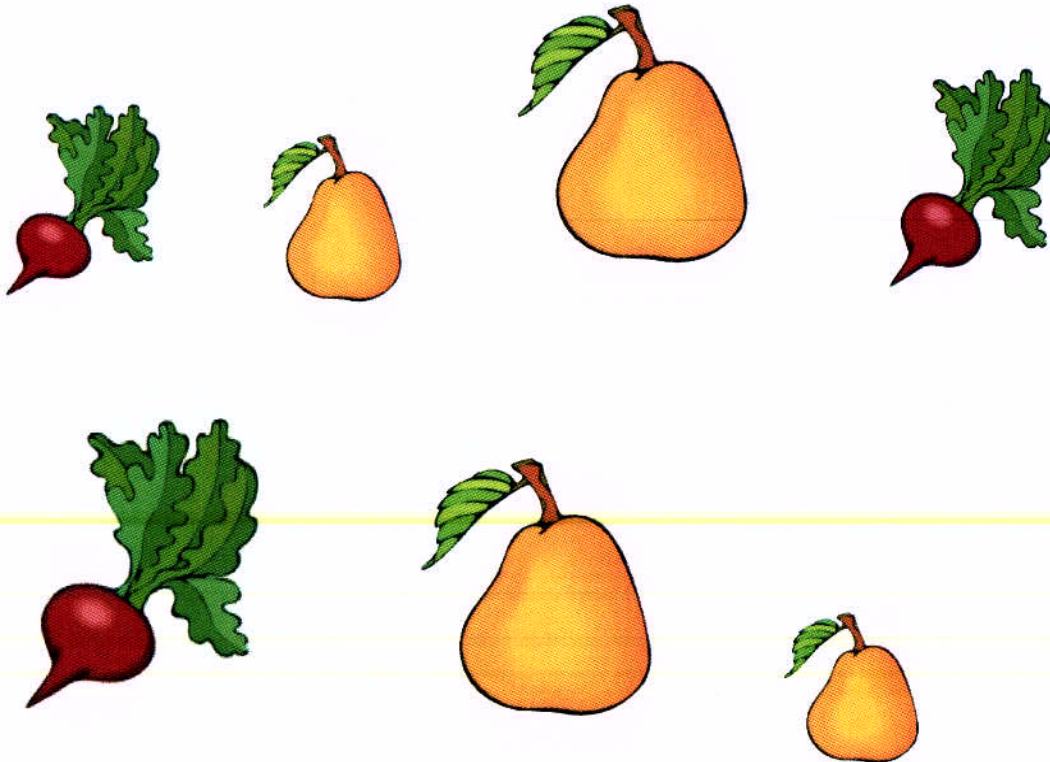
RECUNOAȘTE ȘI GRUPEAZĂ

Recunoaște figurile geometrice din desenul alăturat și grupează-le în funcție de criteriul dimensiune (ex. cercuri mici, cercuri mari).

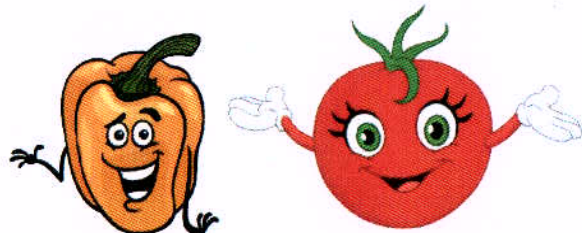
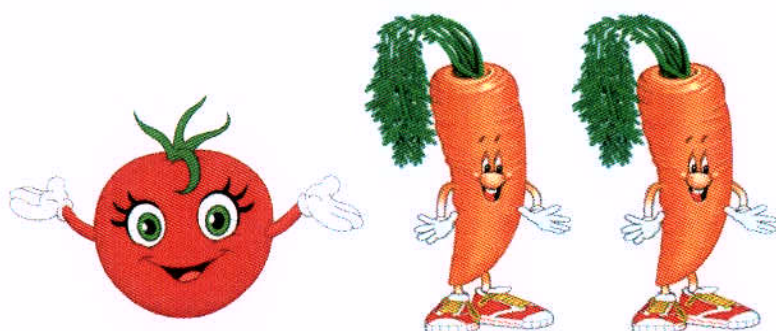
RECUNOAȘTE ȘI GRUPEAZĂ

Recunoașteți imaginile de jos și grupați-le după trei criterii (mărime, concept, culoare).

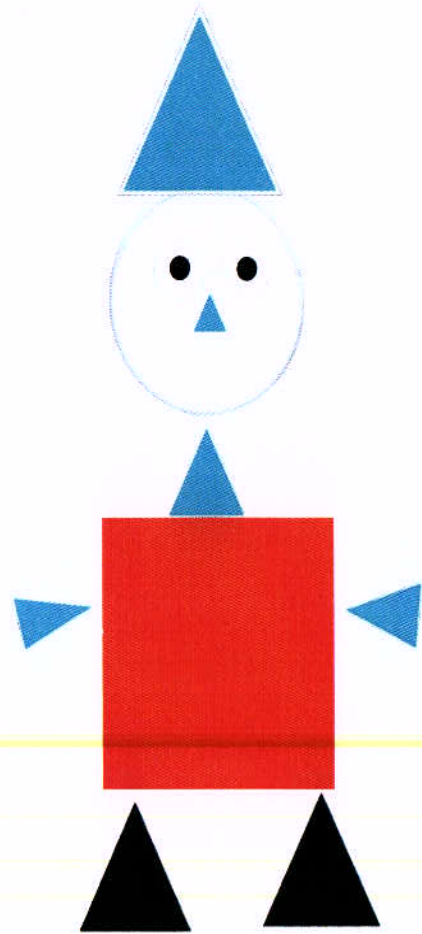
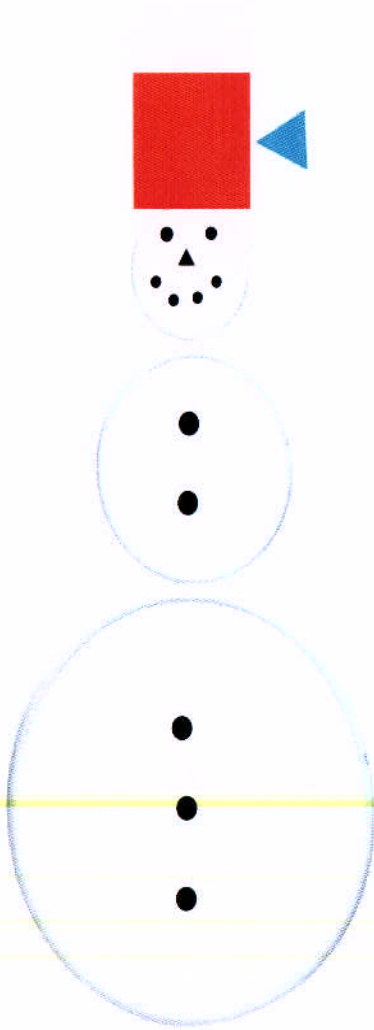
RECUNOAȘTE ȘI GRUPEAZĂ

Grupați legumele vesele în funcție de două criterii: culoare, concept.

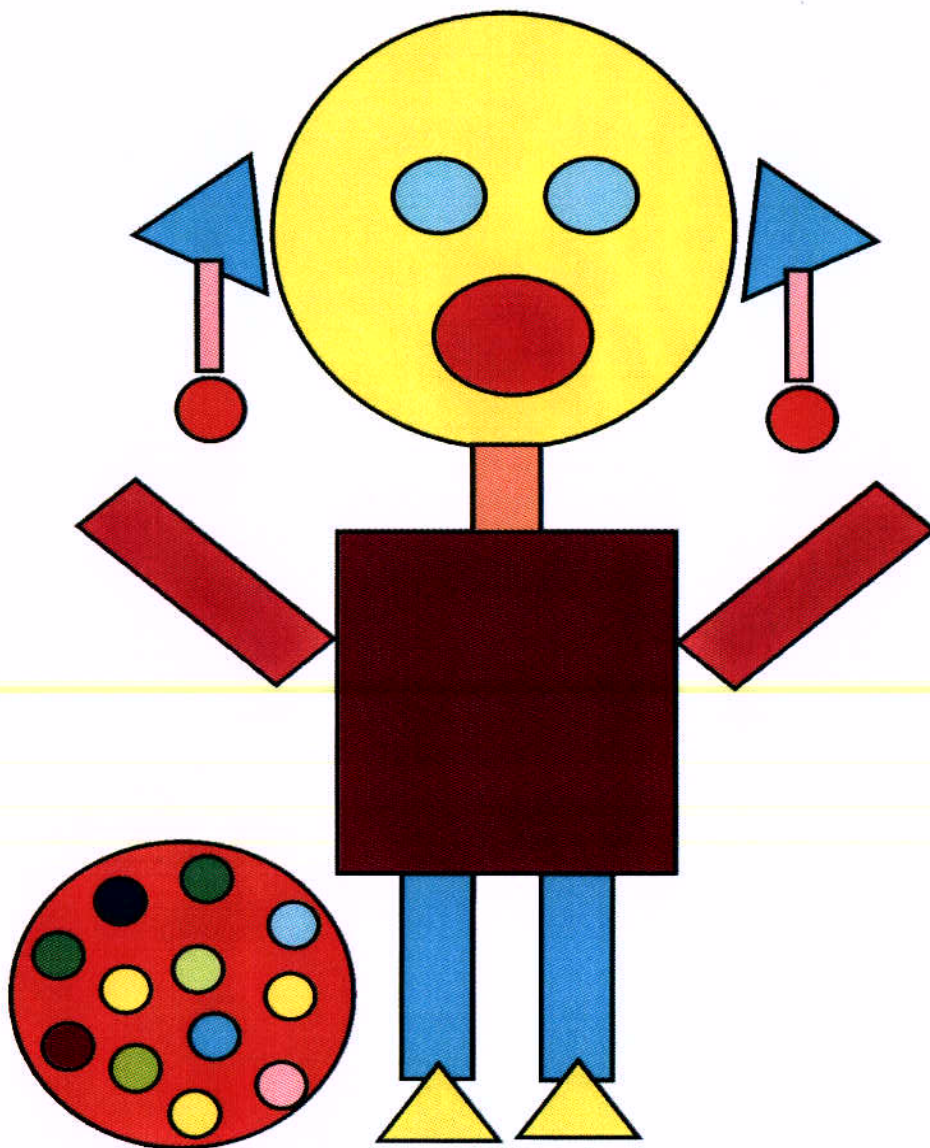
RECUNOAȘTE ȘI GRUPEAZĂ

Identifică figurile geometrice după concept, mărime și cubare.

RECUNOAȘTE ȘI GRUPEAZĂ

Recunoaște după formă obiectele:

CORESPONDEȚĂ NUMĂR - CANTITATE

Stabilește corespondența între elementele unei mulțimi și simbolul numeric.

4

2

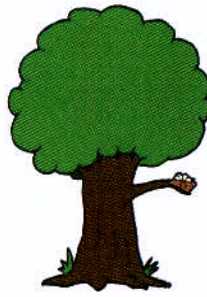
3

CORESPONDENȚĂ NUMĂR - CANTITATE

Desenează în interiorul copacilor atâtea mere câte indică cifra din dreptul copacului.

5

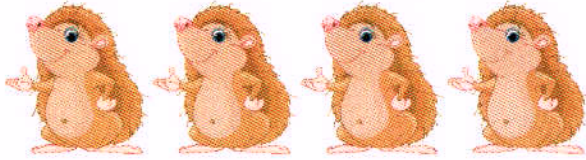
3

8

CORESPONDENȚĂ NUMĂR - CANTITATE

Numără aricii și indică cifra corespunzătoare numărului de elemente.

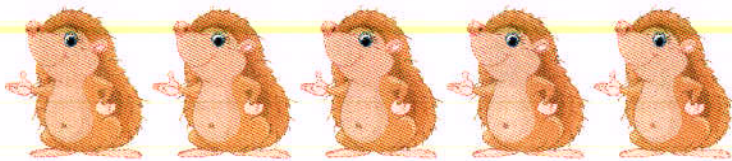
1

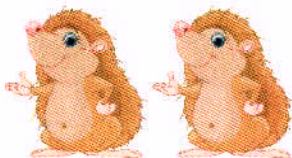
2

3

4

5

CORESPONDENȚĂ NUMĂR - CANTITATE

Numără clopoței și indică cifra corespunzătoare numărului de elemente.

1

2

3

4

5

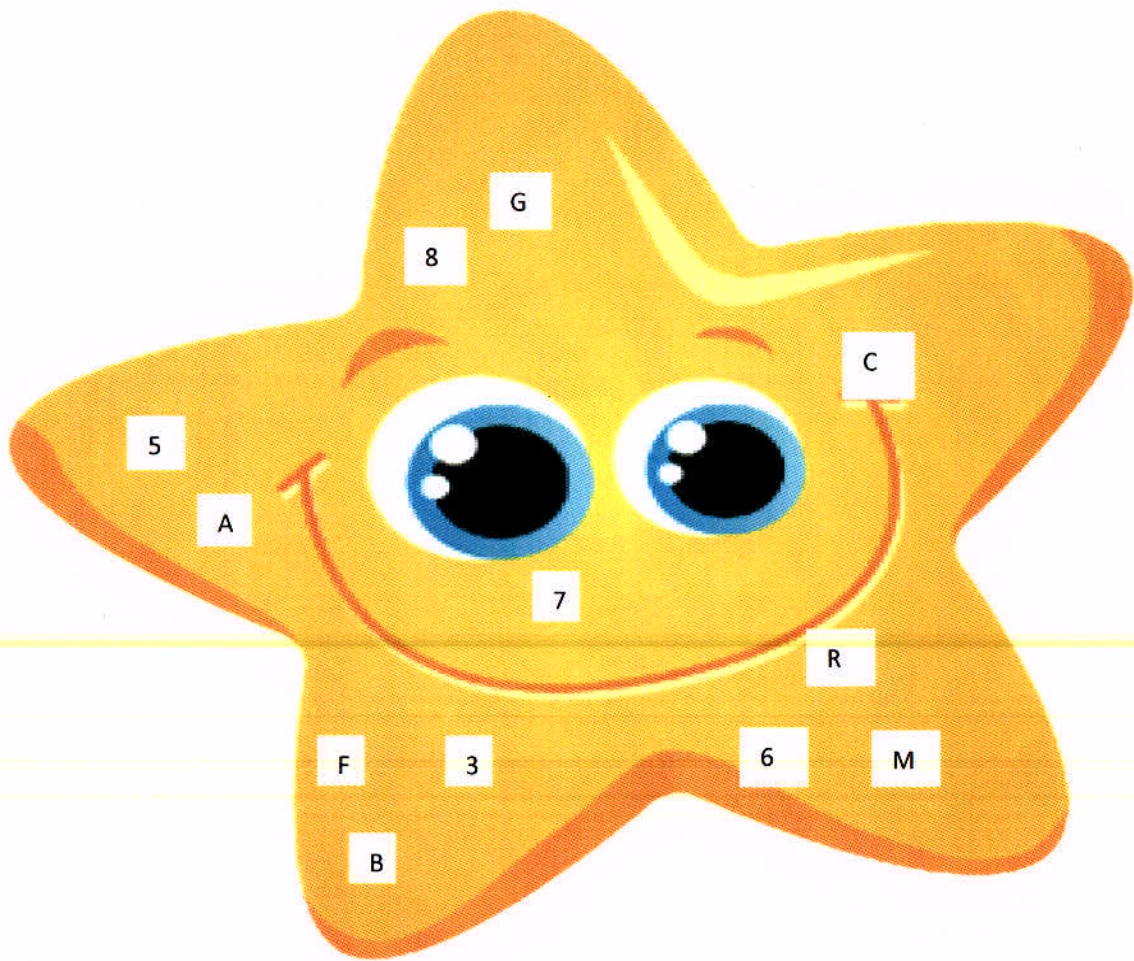
DIFERENȚĂ LITERE-CIFRE

Încercuiește cu culoarea roșie doar literele din căsuță, încercuiește cu culoarea albastru doar numerele din căsuță.

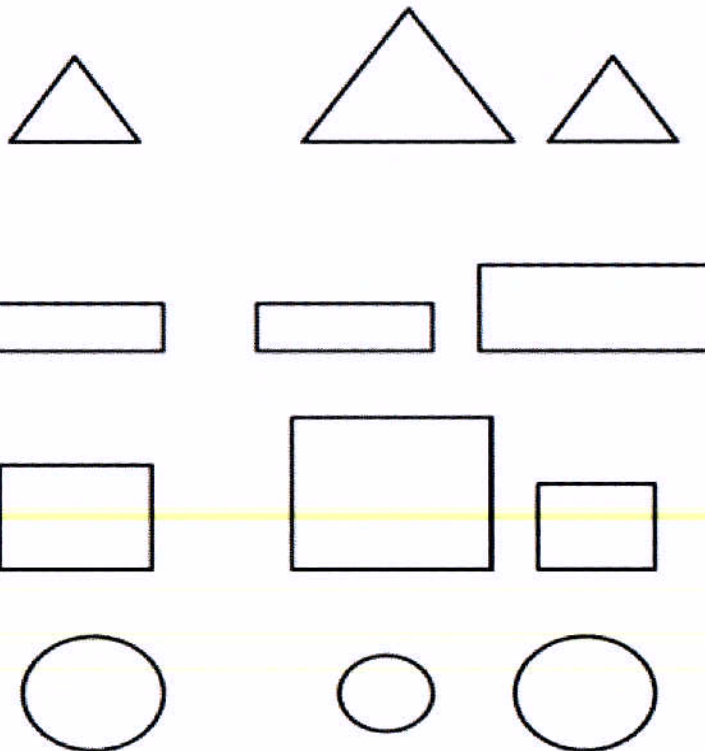
DIFERENȚĂ LITERE-CIFRE

În interiorul steluței vesele avem căsuțe cu cifre și căsuțe cu litere. Colorează cu culoare verde casuțele cu cifre și cu culoarea roșie căsuțele cu litere.

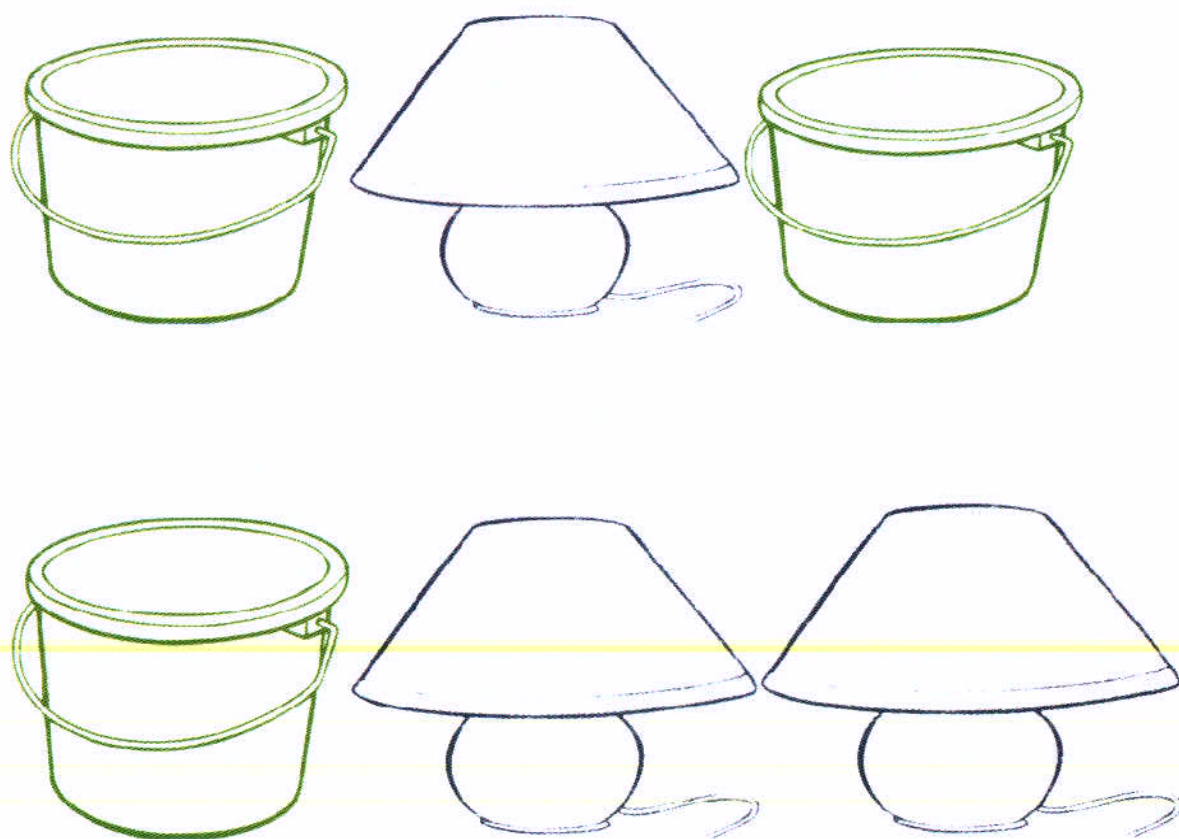
CATEGORIZARE

Folosește corect categorii de dimensiuni (mare, mic). Încercuiește doar figurile mici, încercuiește doar figurile mari.

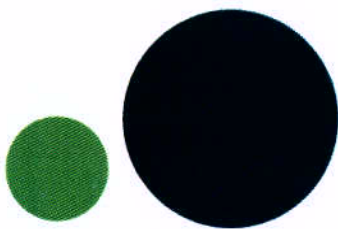
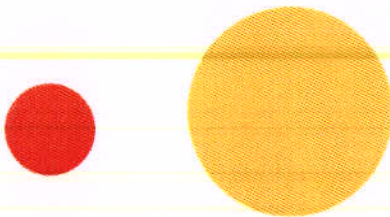
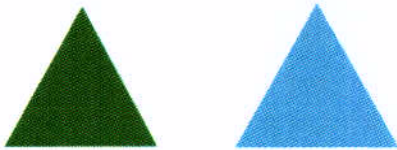
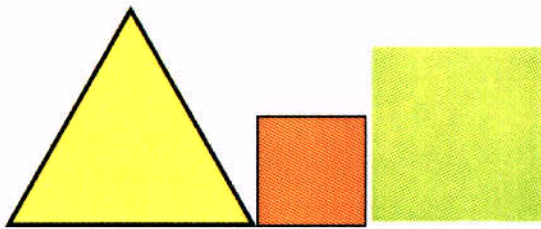
CATEGORIZARE

Formează mulțimi cu obiecte de același fel.

CATEGORIZARE

Încercuiește cercurile mari și triunghiurile mici.

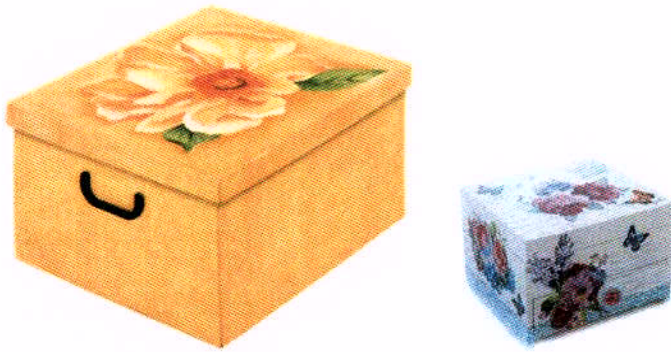

CATEGORIZARE

Folosește corect categorii de dimensiuni: mare, mic, scurt, lung, gros, subțire, mai multe, mai puține.

Alege prin comparație cutia cea mai mare.

Care este creionul cel mai gros? Care este creionul cel mai scurt? Arată creioanele mai puține.

COMPETENȚE MOTRICE
(fine și grosiere)

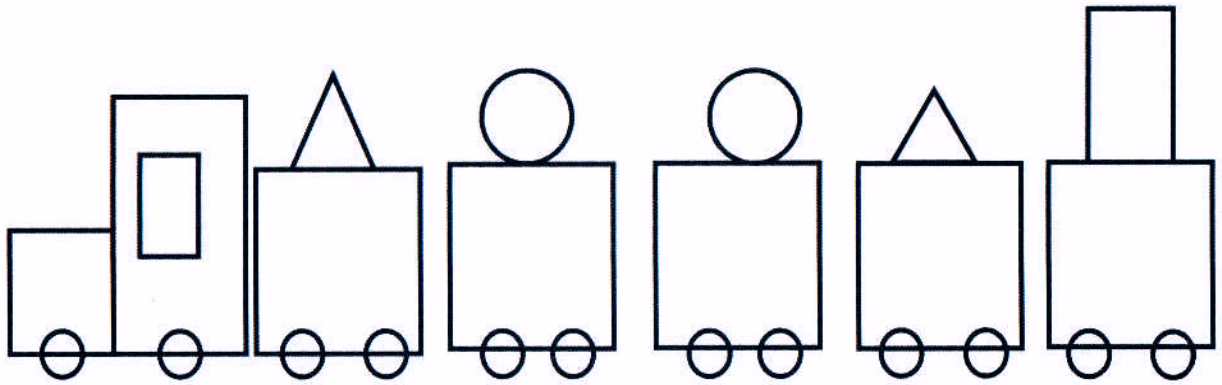
COLOREAZĂ

Colorează desenul de mai jos și arată cangurul mic și cangurul mare.

COLOREAZĂ

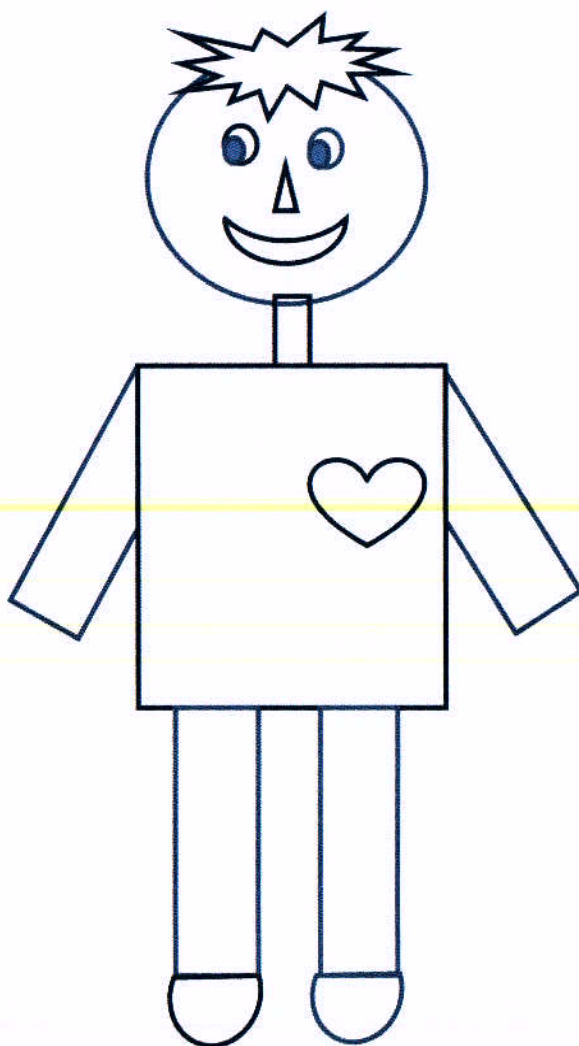
Colorează formele geometrice după modelul dat.

COLOREAZĂ

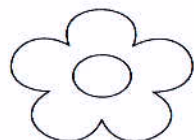
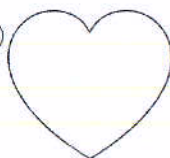
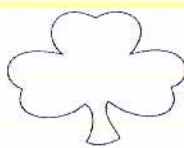
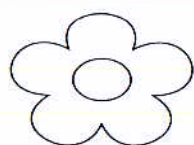
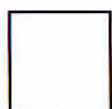
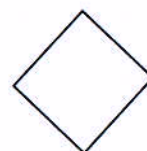
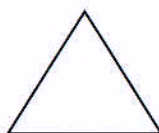
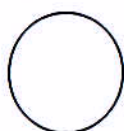
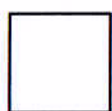
Colorează omulețul după următoarele cerințe:

- Bluza cu **albastru**
- Pantalonii cu **verde**
- Pantofii cu **maro**
- Părul cu **galben**
- Inima cu **roșu**

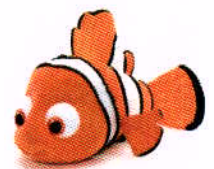
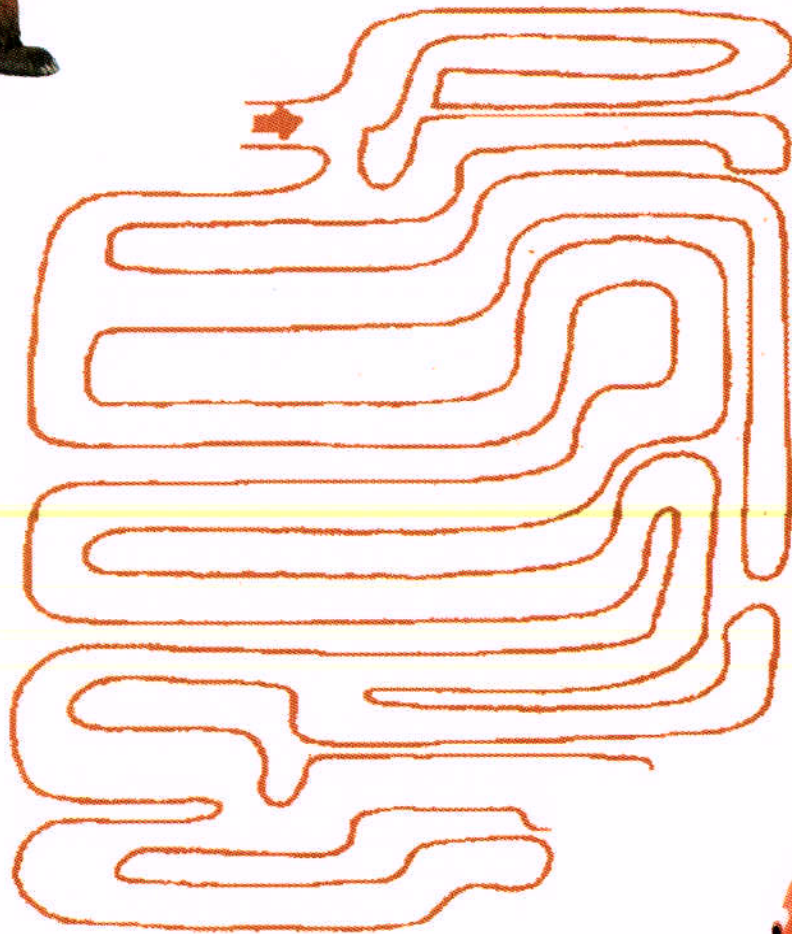
REPRODUCE

Copiază după modelul dat, imaginile prezentate.

LABIRINT

Ajută-l pe urs să ajungă la pește, colorând traseul/ drumul.

Cunoașterea schemei corporale proprii, a partenerului și a relațiilor dintre obiecte.

1. Arată mâna dreaptă!
2. Du mâna stângă la urechea stângă!
3. Du mâna dreaptă la urechea stângă!
4. Arată degetele de la mâna dreaptă!
5. Ridică piciorul stâng!

Lateralitatea

Ce mână folosești când scrii, dar când mânânci?

Structurarea temporală

1. Cum se numește partea din zi când te trezești?
2. Cum se numește partea din zi când te culci?
3. Când servește masa?
4. Cum se numește ziua care a trecut?
5. Care sunt zilele săptămânii.

ANEXE

Anexa 1: Model - Cerere evaluare psihosomatică

Nr...../...../.....

CERERE

Subsemnatul, în calitate de părinte/tutore legal instituit al copilului, născut la data de/...../.....), cu domiciliul în (strada, numărul, blocul, apartamentul, sector/localitate)....., din circumscripția Școlii....., sector/localitate.....solicit, în conformitate cu ordinul MENCS nr. 3158/15.02.2016, evaluarea psihologică a acestuia, în vederea înscrierii în anul școlar 2016-2017 în:

clasa pregătitoare;

Totodată, menționez faptul că, în anul școlar 2015-2016:

fiul/fiica este înscris (ă) și frecventează grupa din cadrul Grădiniței de copii.....

fiul/fiica nu frecventează grădinița.

(se bifează varianta care corespunde realității)

Data:
tutorei legal instituit:

Semnătura părintelui/

Anexa 2: Model - Recomandare evaluare psihosomatică

Centrul de evaluare din cadrul....., localitate.....

Nr. /

RECOMANDARE

În urma cererii nr. /, înregistrate la, s-a realizat evaluare psihologică a copilului

Evaluarea s-a desfășurat în data de, la centrul de evaluare nr., copilul fiind însoțit de către, în calitate de

Văzând avizul medicului pediatru/de familie, înregistrat cu nr. /, vă comunicăm rezultatul evaluării psihosomatice a copilului, născut în data de, în vederea înscrierii acestuia în anul școlar 2016-2017:

SE RECOMANDĂ ÎNSCRIEREA ÎN CLASA PREGĂTITOARE

SE RECOMANDĂ ÎNSCRIEREA ÎN GRUPA MARE, ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

(se bifează recomandarea potrivită cu rezultatul evaluării psihosomatice)

Evaluatori:

1. Numele și prenumele:

Semnătura:

2. Numele și prenumele:

Semnătura:

Director CJRAE,

.....

Anexa 5: Model - Fișă de evaluare psihosomatică în vederea înscrierii în clasa pregătitoare

FIȘĂ

EVALUARE PSIHOSOMATICĂ ÎN VEDEREA ÎNSCRIERII ÎN CLASA PREGĂTITOARE
(pentru copiii care NU au 6 ani împliniți la 31 august 2016)

Data:			
Numele și prenumele copilului:		Numele și prenumele persoanei care însoțește copilul la evaluare:	
Data nașterii:		Vârsta la 1 sept.2016:	
Copilul frecventează grădinița?	DA	NU	Unitatea de învățământ la care este înscris:
Grupe frecventate:	Mică	Mijlocie	Mare
	DA	NU	DA
Evaluatori:			
Centrul de evaluare: (unitatea școlară)			

Vă rugăm să marcați un singur răspuns la fiecare afirmație. Încercuți **DA**, în cazul în care copilului **manifestă comportamentul**. Încercuți **NU**, în cazul în care copilului **NU manifestă comportamentul**.

Nr. crt.	Domeniul	Exemple de comportamente	Copilul manifestă aceste comportamente	
1.	Funcționare cognitivă (atenție și memorie)	Se concentrează la activitate minimum 20 min. (se apreciază observând copilul pe întreaga durată a evaluării)	DA	NU
A	și motricitate	Ilustrează prin desen o secvență dintr-o poveste citită de adult (maximum 20 de cuvinte)	DA	NU
		Colorează cu o culoare indicată obiectul/obiectele menționat/e dintr-un șir de obiecte date, reprezentate prin desen	DA	NU
1.	Funcționare cognitivă	Sortează obiectele în categorii, clasificându-le și comparându-le după un criteriu (mărire, culoare, formă)	DA	NU

B	Categorizare	Identifică un obiect care nu aparține unui grup	DA	NU
1.	<u>Funcționare cognitivă</u>	Răspunde la întrebări, având ca suport o imagine/fotografie	DA	NU
C	Limbaj/comunicare -comprehensiune-			
1.	<u>Funcționare cognitivă</u>	Identifică, în mediul apropiat, mesaje scrise sub formă de semne sau simboluri (etichete, semne de circulație etc.) pe care le întâlnește în mediul apropiat	DA	NU
D	-prerechizite pentru scris-citit	Identifică cu ce sunet începe un cuvânt (maximum 3 cuvinte, cuvinte care nu încep cu aglomerări de consoane)	DA	NU
1.	<u>Funcționare cognitivă</u>	Estimează global cantitatea (mai multe, mai puține, tot atâtea), lungimea (mai lung, mai scurt), utilizând jucării/obiecte	DA	NU
E	Competențe matematice	Face diferența între litere și cifre aflate într-un șir dat de cel puțin 5 elemente	DA	NU
2.	<u>Competențe sociale și emoționale</u>	Împărtășește celorlalți informații despre jucăria/jocul preferat	DA	NU
		Recunoaște emoții (bucurie, tristețe, mirare) vizualizând un șir de imagini/fotografii	DA	NU

NOTARE:

Itemii utilizați pentru ilustrarea exemplelor de comportament, precum și modalitatea de desfășurare a activității de evaluare intră în sfera de responsabilitate a evaluatorilor.

Fiecare comportament manifestat de copil (pentru care se încercuiește răspunsul **DA**) se cotează cu 1p.

Se totalizează punctele și se compară cu punctajul total, calculându-se procentajul individual astfel: $(p/P) \times 100$, unde P = punctajul maxim posibil și p = punctajul total al copilului.

Dacă procentajul individual are valori cuprinse între 75%-100% , se recomandă înscrierea copilului în clasa pregătitoare. Dacă procentajul individual are valori sub 75%, se recomandă înscrierea copilului în învățământul preșcolar, grupa mare.